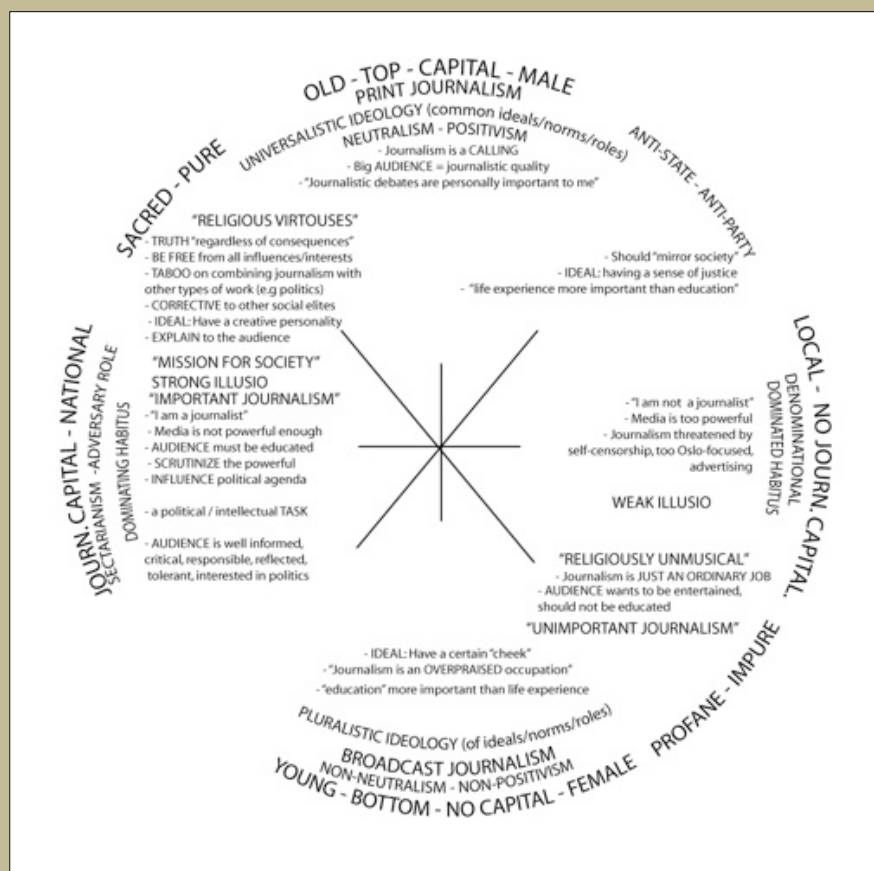

praktiskegrunde

Indhold

Redaktionens forord	5
Det norske journalistiske feltet <i>Jan Fredrik Hovden</i>	7
Regression og geometrisk data analyse (2. del) <i>Ulf Brinkkjær</i>	27
Multipel korrespondanseanalyse (anmeldelse) <i>Jan Fredrik Hovden</i>	37
Med Bourdieu i empirien (anmeldelse) <i>Ulf Brinkkjær</i>	43
Nyhedsbrevet # 42	47

Praktiske Grunde . Nordisk tidsskrift for kultur- og samfundsvidenskab

Nr. 3 / 2010 . ISSN 1902-2271

Praktiske Grunde udgives af foreningen *Hexis • Forum for samfundsvidenskabelig forskning* og udkommer elektronisk fire gange årligt. Praktiske Grunde er et tværfagligt forum for analyse af sociale og kulturelle praksisformer, herunder deres sociale genese, strukturelle betingelser, virkemåder og relation til magt- og dominansforhold. Praktiske Grunde ser det som sin særlige opgave at fremme en kritisk og konstruktiv dialog mellem de mange forskere og studerende, der på vidt forskellige måder og i vidt forskellige faglige og institutionelle sammenhænge arbejder med inspiration fra den franske sociolog Pierre Bourdieu.

Praktiske Grunde redigeres af et tværfagligt redaktionspanel og bringer fagfællebedømte forskningsartikler, oversættelser af centrale fremmedsprogede tekster, debatindlæg, anmeldelser og bogomtaler, samt meddelelser om konferencer, seminarer, studiegrupper o.l.

Manuskripter sendes i elektronisk form til: praktiskegrunde@hexis.dk. Se nærmere anvisninger på: www.hexis.dk.

Redaktionspanel Danmark

Ulf Brinkkjær (red.), Kim Esmark, Ole Hammerslev, Anders Høg Hansen, Carsten Sestoft, Morten Nørholm og Emmy Brandt.

Redaktionspanel Sverige

Donald Broady, Mikael Börjesson, Emil Bertilsson, Ida Lidegran.

Advisory board

Loïc Wacquant, Univ. of California, Berkeley; Centre de sociologie européenne, Paris
 Johs. Hjellbrekke, Universitetet i Bergen
 Lennart Rosenlund, Universitetet i Oslo
 Jan Frederik Hovden, Universitet i Bergen
 Tore Slaatta, Universitetet i Oslo
 Martin Gustavsson, Stockholms Universitet
 Mikael Palme, Stockholms Universitet
 Annick Prieur, Aalborg Universitet
 Mikael Rask Madsen, Københavns Universitet
 Lene Kühle, Aarhus Universitet
 Peter Koudahl, DPU
 Ida Willig, Roskilde Universitet
 Lisanne Wilken, Aarhus Universitet
 Yves Dezalay, CNRS, Paris
 Antonin Cohen, Université de Picardie, France
 Frédéric Lebaron, Université de Picardie, France
 Remi Lenoir, Director of the Centre de sociologie européenne, Paris
 Niilo Kauppi, CNRS, Strasbourg
 Franz Schultheis, Universität St. Gallen
 Michael Vester, Leibniz Universität Hannover
 Bryant Garth, Southwestern University, USA

Redaktionens forord

I sommers, mens vi i redaktionen af *Praktiske Grunde* stadig pustede ud efter udgivelsen af dobbeltnummeret om Bourdieu og staten og endnu ikke havde løftet blikket mod det næste (nærværende) nummer, fandt et jubilæum sted i al ubemærkethed: 8. juni fyldte foreningen Hexis 10 år, den dag var det præcis 10 år siden en lille gruppe dengang yngre forskere mødtes på en privatadresse i Brønshøj for at stifte en forening til "kritisk og konstruktiv videreførelse af Bourdieus tænkemåde med særligt henblik på empirisk forskning i samfundsmæssige praksisformer." Blandt de konkrete planer, stiftergruppen den dag satte på papir, var bl.a. udgivelsen af et tidsskrift – en ide der blev realiseret i 2007 med opstarten af *Praktiske Grunde*, som nu kører på 4. årgang.

For at markere Hexis' fødselsdag udgiver foreningen i næste måned en antologi med titlen *Hvorfor Bourdieu?* Som bekendt var Bourdieu frem til midten af 1980'erne nærmest ukendt i Danmark og det øvrige Norden, men i dag læses og anvendes han flittigt af både forskere, undervisere, studerende og samfundsdebattører. Hans begreber om habitus, kapital og felt og hans reflektive sociologiske metode er blevet en central inspirationskilde på mange forskellige samfunds- og kulturvidenskabelige fag og uddannelser og inspirerer en strøm af empiriske arbejder og diskussioner. Spørgsmålet, som antologien belyser i en blanding af personlige essays og egentlige forskningsartikler, er, hvad der ligger bag Bourdieus gennemslag i dansk/nordisk samfunds- og kulturvidenskab: Hvori består attraktionen ved Bourdieus værk, begreber og metoder? Hvilke positioner i det akademiske felt har han særligt appelleret til? Hvorfor blev netop han for mange en afgørende videnskabelig inspiration og for nogle også et samfundskritisk pejlemærke? Hvad var og er det konkret for empiriske, epistemologiske og i nogle tilfælde videnskabsetiske spørgsmål Bourdieu bedre end andre sociologer synes at kunne formulere og måske besvare?

Hvorfor Bourdieu? udgives og præsenteres fredag d. 26. november, hvor Hexis fejrer 10-års jubilæet med et åbent arrangement under samme overskrift kl. 13-18 på Københavns Universitet (se nærmere i nyhedsbrevet nedenfor). Her vil der udover faglige oplæg og diskussioner også blive lejlighed til at drikke en skål på foreningen og dens fortsatte virke. Og der er god grund til at kippe lidt med flaget: Hexis har i dag godt 90 medlemmer i ind- og udland, aktiviteter i både København og Århus, en fast platform i form af hjemmesiden www.hexis.dk, et forlag og jo altså det tidsskrift

læseren sidder med i hånden (eller læser på skærmen). Men et jubilæum kan også bruges til at reflektere over, hvad der nu skal ske. Et af de spørgsmål, der strejfes i *Hvorfor Bourdieu?* er således risikoen for at Bourdieu-miljøet, sådan som det har konstitueret sig i bl.a. Hexis, kan stivne i billedet af sig selv som marginaliseret og domineret. Fordi Bourdieu længe var omstridt eller simpelthen ukendt i det hjemlige akademiske felt, havde især 80ernes Bourdieu-læsere mange frustrerende erfaringer med at blive misforstået, negligeret og affærdiget på usaglig grund. Nogle reagerede ved at gøre en dyd af nødvendigheden: de betoned marginaliteten og fremhævede samtidig de forcer en sådan position indebar i forhold til kritisk at kunne objektivere feltets doxa og magten i den sociale verden. Der opstod en form for heroisk marginalitets retorik med indlysende paralleller i Bourdieus egen biografi og i den epistemologiske tradition han trak på – en retorik hvis betydning for miljøets sammenhængs- og tiltrækningskraft, og dermed for Bourdieu-receptionens gennemslag næppe skal undervurderes.

Men hvordan så i dag, hvor Bourdieu ikke længere kun læses i små, isolerede grupper, men oversættes, formidles og anvendes i vidtspredte sammenhænge og på visse fag nærmest er blevet kanoniseret ved siden af tidens øvrige sociologiske koryfæer? Hvordan forholder man sig, når profeten – for nu at låne Bourdieus egne religionssociologiske termer – efterhånden bliver præst og førhen eksklusive indsigter populariseres og trivialiseres? Som redaktøren af *Hexis'* nyhedsbrev spurgte i anledning af en bogomtale tilbage i 2005: "Kan man blive ved med at bruge den heroiske marginalitets retorik, hvis eller når en Bourdieu-tilgang er accepteret i de felter, man virker på? Skal man så ikke bare i al fredsommelighed passe sit arbejde og lave sine analyser?"

Nærværende nummer af *Praktiske Grunde* er et godt eksempel på, at dette er lige præcis, hvad man kan gøre. I Jan Fredrik Hovdens artikel om det journalistiske felt i Norge udnyttes en bred vifte af Bourdieuske metoder og begreber i arbejdet med et omfattende empirisk materiale. I centrum står korrespondanceanalysen, et redskab som selv gøres til genstand for diskussion i dels Ulf Brinkkjærs artikel om regression og geometrisk dataanalyse (2. del, første bragt i *Praktiske Grunde* 3-4/2007), dels Jan Fredrik Hovdens anmeldelse af Le Roux og Rouanets centrale værk *Multiple Correspondance Analysis*. Ulf Brinkkjær anmelder derudover Hexis-antologien *Med Bourdieu i empirien – eksempler på praktisk empirisk arbejde*. Endelig bringes i Nyhedsbrevet en både nyttig og opløftende liste af abstracts fra Bourdieu-relaterede forskningsartikler i internationale samfundsvidenskabelige tidsskrifter i 2010. Alt sammen vidnesbyrd om at inspirationen fra Bourdieu i dette Hexis-jubilæumsår lever vel, hvor den lever bedst: som impuls til mundan praktisk empirisk udforskning af den sociale verden og samtidig refleksion over de værktøjer, der anvendes i udforskningen.

Kim Esmark

Det norske journalistiske feltet

Jan Fredrik Hovden

Abstract: Using survey data on 1203 members of the Norwegian Union of Journalists and the Union of Editors, in this article a model of the basic structure of the Norwegian journalistic field in 2005 is sketched by correspondence analysis. The analysis, oriented by the sociology of Pierre Bourdieu, suggest a bipolar structure broadly similar to other cultural fields; a first dimension of capital volume which is also linked to age, and a second dimension which oppose agents with higher and lower volume of internal recognition, which is to say, a specific type of symbolic capital (journalistic capital). The details of this structure is discussed in regard to the distribution of various forms of capital, the placement of various types of media publications, journalistic specialisations, agents' habituses and a variety of other factors. Special attention is given to the homology of this social cosmos with a specific journalistic cosmology of basic journalistic beliefs and position-takings in major journalistic struggles. Using data on journalists' role models and winners of journalistic prizes, further discussion is given on the charismatic nature of journalistic capital, its variation and strategic aspects in upholding symbolic dominance in this microcosm.

Key words: Bourdieu, journalistic field, correspondence analysis, Norway, social cosmology, charisma

Introduktion¹

Max Weber – som sjølv var ein akta politisk journalist i si tid – seier i "Politik als Beruf" (1988c) at god journalistikk krev like mykje intellekt som nokon form for vitenskapleg arbeid, men at journalisten må arbeide under svært spesifikke avgrensingar. Weber framheva effekten av tidspress og avisa som organisasjon, to tema som seinare har vore viktige i moderne studiar av nyheitsproduksjon.² Andre viktige tradisjonar innan journalistforskinga har fokusert på journalistikken sin varekarakter og effekten av økonomisk konkurranse på det journalistiske produktet.³

¹ Denne artikkelen er ei oppsummering av nokre sentrale poeng i mi dr. avhandling *Profane and Sacred* (Hovden, 2008). For utdyping av analysene og metoden syner eg til denne teksten, som og ligg tilgjengeleg i fulltekst på nettet.

² Nokre klassiske tekstar her er David Manning White's studie av journalistiske portvaktarar (1950), Peter Golding og Philip Elliot's *Making The News* (1979) og Philip Schlesinger's studie av BBC, *Putting Reality Together* (1978).

³ Sjå td. Golding og Murdoch (1991), Allern (2001) og Høst (1996).

Med utgangspunkt i Pierre Bourdieu sine teoriar om sosiale felt kan ein supplere slike tradisjonelle fokus med eit anna sett av strukturar som er mindre openberre, men truleg minst like viktige som dei førenemnde, nemleg eit journalistisk felt og journalistane sin habitus. Feltomgrepet framhevar journalistikken som eit mikrokosmos med ein viss indre logikk, sine egne (uformelle) lover og struktur, der deltakarane kjemper ein ulik kamp om intern anerkjenning – ulik fordi deltakarane sine sjansar i desse stridane er knytt til deira relative posisjonar, som igjen er gjeve ved deira akkumulasjon av ulike typar ressursar som er internt viktige (kapital). I strid med profesjonell ideologi som insisterer på eit skilje mellom det private og det profesjonelle liv, er heller ikkje journalistar tabula rasa i det dei går inn i yrket, men har ein habitus: eit sett disposisjonar, tilbøyelegheiter til å tenke og handle som har opphav i spesifikke sosiale erfaringar, som gjennom deira møte med feltet og karriere i dette er utmeisla i ein journalistisk habitus.

Som eg skal kome attende til, er det utviklingstrekk i norsk journalistikk som peikar i retning av at ei felttilnærming kan vere fruktbar. To andre argument er òg mangelen av prosopografiske⁴ studiar av journalistiske felt internasjonalt og av norske sosiale felt meir allment.⁵ Samstundes har feltteorien mange tiltalende teoretiske eigenskapar. For det fyrste gjer det ein i stand til å sjå journalistar som kreative og strategiske agentar, uten at ein mistek deira sjølvforklaringar for vitskaplege forklaringar. Det gjer og at ein kan forstå deira praksisar som strukturerte uten å vere ei direkte avspiegling av desse strukturane (som i krass økonomisk- eller klasse-determinisme, som journalistikk som “berre” eit resultat av avisa sin marknadsposisjon eller journalisten sin klasseposisjon), og minner ein om at førande strukturar kjem i mange formar: økonomisk marknad, kjønn, klasse, grad av indre anerkjenning, alder osv. – som må studerast samstundes for å framstå som meningsfulle. For det tredje gjer feltfokuset ein var for journalistikken som ei konfliktfylt, hierarkisk og pluralistisk verd, der dominerande journalistiske klassifikasjonar (“ein god journalist”, “ikkje eigentleg journalistikk”, “ein naturleg prisvinnar”) er eit utkome av daglege stridar i feltet mellom agentar med ulike synspunkt og svært ulike sjansar (gjennom ulik kapital) til å nå fram med sitt syn.

I denne artikkelen vert presentert ei skisse til nokre sentrale strukturar i det norske journalistiske feltet, med utgangspunkt i ein korrespondanseanalyse av ein survey av 1203 medlemmer i Norsk journalistforening (NJ) og Norsk redaktørforening (NR) i 2005. I tillegg til å antyde skilje i sosial rekruttering og indre posisjonar i feltet, vert samanhengen mellom denne strukturen og posisjonstaking i sentrale debattar i journalistikken drøfta. Til slutt vert gjeve ei meir inngåande drøfting av eigenskapar ved

⁴ Ein prosopografi er ein type kollektiv biografi av eit sosialt mikrokosmos, der individ sine bakgrunnar og posisjonar (i brei forstand) vert gjort gjenstand for ei omfattande empirisk samling og analyse. For ein introduksjon til den franske prosopografiske tradisjonen, sjå Broady (2002). Av Bourdieu sine verk er *Homo Academicus* (1988) ein av dei meir kjende dømme på ein slik analyse.

⁵ Om feltteorien sjølv sagt er eit veletablert perspektiv i norsk sosiologi, finst det få større feltstudiar av prosopografisk type. Eit unntak er Hjellebrette og Korsnes (2005; 2007) sine studiar av det norske maktfeltet. Høstaker (1997) sin studie av akademikarar ved to fakultet i Bergen bør òg nemnast her.

den symbolsk kapitalen i dette feltet, og denne si rolle i opprettholding av symbolsk dominanstilhøve.

Journalistyrkets sosiale strukturering

I Noreg vert journalistikken ofte referert til som eit “øpe yrke”, og som alltid løyner slike tilvisingar til formell likskap ein ulikskap i praksis. Som for alle andre yrke, skil journalistar seg systematisk ut ved eit særskild utval av sosiale bakgrunnar og livserfaringar. Dette var eit tema allereie i den fyrste maktutgreiinga på syttitalet, der det vart konkludert med at yrkesgruppa hadde “en sterk høystatuspreget sosial bakgrunn” og at “de med arbeidere, gårdbrukere og fiskere som fedre er sterkt underrepresenterte” (Lorentzen og Høyer, 1976ii,15). Kva er så situasjonen i dag? Ikkje så ulik.

Eit inntrykk av rekrutteringa til journalistyrket i perioden 1980-90 kan ein få ved å studere tabell 1, som syner dei relative sjansane (odds ratio) for born av fedre i ulike yrkesgrupper til å jobbe som journalist ved 30-35 års alder, samanlikna med born av ufaglærte industriarbeidarar. For samanlikning er same tal inkludert for ingeniørar, kunstnarar, lærarar, juristar og legar.

Tabell 1. Relative odds for å vere i ulike yrkesgrupper ved 30-35 års alder, etter fars yrke. 1950, 1955 og 1960-kohortar. Born av far ufaglært industriarbeidar = 1.

BARNETS YRKE VED 30-35 ÅRS ALDER							
		Journalist	Ingeniør	Kunstnar	Lærer	Jurist	Lege
FARS YRKE	N	297	3123	286	4187	143	462
Akademikar	98	3,7	0,9	0,0	2,4	0,0	7,7
Høgare stilling i offentlig administrasjon	627	1,7	1,4	4,0	3,0	5,3	7,8
Lege, tannlege, farmasøyt	282	2,6	0,9	1,8	3,8	8,8	43,7
Jurist	108	0,0	1,6	0,0	2,5	57,0	29,4
Lærer, vidaregåande	602	3,0	1,1	1,7	5,0	1,4	6,2
Leiande stilling i industrien	1961	3,1	1,6	3,3	1,8	5,9	4,2
Lærer, grunnskule	542	1,3	0,9	7,5	3,6	0,0	5,5
Ingeniør	1112	1,6	2,5	3,6	1,9	3,0	5,0
Lågare stilling i offentlig administrasjon	383	0	1,8	1,3	2,0	0,0	3,9
Journalist	97	11,4	1,2	0,0	2,4	8,6	3,8
Handel	2832	1,9	0,9	2,1	1,7	2,6	3,3
Kontor/serviceyrke	3215	1,0	0,8	0,9	1,8	2,1	1,3
Handverkar	2266	0,8	1,0	1,1	1,0	0,7	1,5
Ufaglært industriarbeidar	14001	1	1	1	1	1	1
Bonde	5199	0,7	0,7	0,7	1,5	1,0	0,7
Fiskar	1179	0	0,6	0,0	1,1	0,0	0,6
Anna yrke	12569	1,5	1,2	1,7	1,7	1,6	2,1

Kjelde: SSB Generasjonsdatabasen

Ein kan notere seg fyrst at journalistyrket har ein viss tendens til reproduksjon frå far til born, der eit born av ein journalist har over ti gongar så høg sjanse for å verte journalist enn born av ein ufaglært industriarbeidar, og at denne tendensen framstår noko sterkare enn for born av ingeniørar og lærarar, men langt svakare enn for born av juristar og legar, to yrkesgrupper som framstår langt meir lukka for sosial mobilitet enn journalistyrket. Dette sagt er det openbart ei overrekuttering til journalistyrket frå middel- og høgare sosiale lag (born av akademikarar, legar, lærarar på vidaregåande og industrileiarar er klart overrepresenterte) og born frå arbeidarklassene er langt på veg fråverande frå dette "opne" yrket.

I offentlege ordskifte i Noreg som omhandlar journalistar si rekruttering har det vore ein tendens til å drøfte journalistar som ei udiffereinsierte masse – som i "journalistar" kontra "publikums" politiske preferansar.⁶ Eit slikt fokus, om ikkje utan ein viss pedagogisk verdi, er likevel dømd til å ofte løyne dei mest interessante strukturanne og framheve dei mest overflatiske, då konsekvensen av slik sosial ulikskap ikkje stoggar på dørstokken til journalistyrket: Ulike journalistiske posisjonar, publikasjonar og spesialiseringar i Norge rekrutterer svært ulikt sosialt.

Ser ein til dømes på redaktørar, finn me at sjansen for å ha ein slik posisjon stig med den sosiale bakgrunnen, og meir for byredaktørane enn distriktredaktørane (Hovden 2008:74). På liknande vis aukar sjansen for å arbeide i ein av dei mest prestisjefulle publikasjonane (i praksis: dei store byavisene og -media) når ein går oppover i det sosiale hierarkiet, men sjansen til å arbeide i dei mindre prestisjefulle – som små lokalaviser – går ned (tabell 2). Eit born av ein lærar som har gått inn i journalistyrket har td. fem gongar mindre sjanse til å arbeide i ei lite lokalavis som born av ufaglærde industriarbeidar, men ni gonger større sjanse for å arbeide i NRK Oslo. Slike skilje er òg markerte i emna journalistar arbeidar med, kulturjournalistar rekrutterer til dømes sosialt høgare enn sportsjournalistar (Hovden 2008:75). Kort sagt: det journalistiske hierarkiet er òg eit sosialt hierarki, og reflekterer slik til ein viss grad skilleskilnadane i det norske sosiale rommet.⁷ Det kan og nemnast at andre-generasjons journalistar har klart større sjansar til å vere byredaktørar og arbeide i dei store bymedia enn andre med liknande klassebakgrunnar, noko som tyder på at indre posisjonar av makt og status i det journalistiske feltet i ein viss grad er reproduserte via arva journalistisk kapital.⁸

Om ein slik grovt kan vere samd i at journalistikken er prega av ei middelklasse-rekruttering, som Audun Lysbakken gjer i ein kronikk i Morgenbladet 13. februar i

⁶ Jamfør til dømes Aarebrot (2003).

⁷ Om dette er sant på eit generelt nivå, er dette sjølv sagt ei forenkling av ein kompleks struktur. Td. avvik journalistar i magasin og fagtidsskrift (spesielt dei siste) noko frå dette mønsteret ved å kombinere relativt låg journalistisk prestisje ved noko meir privilegerte sosiale bakgrunnar enn journalistar i dei mindre avisene.

⁸ Ei drøfting som må gå ut av plasshensyn er rekrutteringa av journalistelite i høve andre sosiale elitar. Her framstår fyrstnemnde vere kjennemerka av relativ høg sosial mobilitet (kjennemerka ved ein relativ låg alder, få fedre med høgare utdanning og liten eigen utdanning). På mange måtar likner dei slik på dei politiske elitane, men skil seg frå dei ved å vere svært mannsdominert: berre 19% var kvinner (mot 39% av den politiske eliten). Jamfør (Gulbrandsen, Engelstad et al. 2002; Hjelldrekkje og Korsnes 2005).

fjor, er det likevel problematisk å gå frå dette til å sjå journalistikken direkte avspegle middelklassen sine disposisjonar og kultur. Sjølv om studiar av journaliststudentar syner at ein kan finne tydelege skilnadar i journalistiske orienteringar som følger kjønn- og klassestrukturar – mannlege studentar er t.d. meir tilbøyelege til å prioritere fotball og lokale jenter som stiller opp i Playboy som viktige saker enn kvinner gjer, og studentar med privilegerte sosiale bakgrunnar verkar oftare eit meir elitistisk syn på publikum som ei fjern og underforliggende masse (Hovden 2008:90-101), kan ikkje disposisjonane i habitus uttrykkast nake og usensurert i journalistikken, dei må med ein Freudiansk språkbruk eufemiserast, tilpassast normene og skiljelinjene i journalistiske felt (som kan konseptualiserast på ulike nivå – frå redaksjonen/publikasjonen som mikrofelt til eit meir overgripande nasjonale felt) og har ulikt realiseringspotensiale gjeve eins posisjon i feltet. Eit einsidig fokus på journalistar sin klassebakgrunn eller berre publikasjonane sitt publikum og marknadsposisjon er begge alvorlege kortslutningar fordi dei misser eit sentralt forklarande element: det journalistiske feltet sin struktur og logikk.

Journalistikken som sosialt felt

Sur la télévision

Tanken om at moderne journalistikk kan forståast fungerande som eit sosialt felt vart fyrst utbrodert av Bourdieu i artikkelen “L’emprise du journalism” (1994).⁹ Denne utgjorde ein viktig del av grunnlaget for to fjernsynsforelesingar på Paris premiere i 1996, seinare publisert i *Sur la télévision* (1996c) – på norsk som *Om fjernsynet* i 1998. Boka vakte stor debatt i Frankrike (om ikkje i Norge). Dels var ho positivt motteken, men boka vart òg kritisert av journalistar og medieforskarar ikkje berre for å oversjå variasjonen i den journalistiske verda, men òg for å undervurdere journalistar sitt innsyn i problema Bourdieu nemnde – som at journalistar aktivt konstruerer verda dei hevdar å representere, fjernsynet si store makt over journalistikken og over vanlege folks verdsbilete, journalistikken si undergraving av dei intellektuelle felta si uavhengigheit, dei politiske debattprogramma sin skjulte sensur gjennom seleksjon av deltakarar og kontroll over meningsytringar osb. I høve *Om fjernsynet* er kritikken dels forståeleg, om ikkje heilt rettviss. Samanlikna med bøkene som hadde gjort Bourdieu til ein vidgjeten intellektuell i Frankrike, skilde *Om fjernsynet* si pamphletform seg ut: den var svært kort (under 100 sider), skriven i ein populær-polemisk stil med få empiriske referansar, og var ikkje basert i ein empirisk feltanalyse som *Homo Academicus* (1988). Men til forsvar var boka eit klart vitskapleg verk, som formidla sentrale innsikter frå eit tema med ein lang forhistorie i Bourdieu sitt forfatterskap (Hovden 2008: kap 3), og også inkorporerte resultat frå nyare empiriske arbeid gjort av kollegaer og studentar i tett kontakt med Bourdieu (spesielt Patrick Champagne (1990; 1991) er eit viktig referansepunkt i boka sin fyrste del).

⁹ Merk at ein i forfatterskapen kan finne direkte referansar til eit journalistisk felt allereie midt på åttitalet (Bourdieu 1984b; 1984c) og meir implisitt endå tidlegare (han snakkar t.d. om eit “rom av aviser” (*l’espace des journaux*) i “The production of belief” frå 1977 (Bourdieu 1993).

Sosiale felt

Kva gjer det så meningsfullt å snakke om eit journalistisk felt i Norge, eit eige sosialt mikrokosmos med ein viss grad av indre logikk? Ein kan ikkje gå utifrå at eit journalistisk felt utan vidare eksisterer, då felt er sosiale strukturar som gradvis oppstår og svekkast som fylgje av sosiale prosessar. Argumentet her er dels historisk, og dels knytt til observasjon av mekanismar som samsvarar med Bourdieu sine skildringar av felt sin vanlege verkemåte (felteffektar).

Her kan ei kort påminning om feltomgrepet vere opplyssande: Feltteorien er ein teori om sosial differensiering i moderne samfunn, med vekt på oppsplittinga i sosiale subsystem og desse sin struktur og verkemåte. Bourdieu held her slik fram sentrale tema i klassisk sosiologi, med arv til til dømes Émile Durkheim sine teoriar om sosial arbeidsdeling og utviklinga av profesjonar med ein eigen type solidaritet ("Soldaten søker militær ære, presten moralsk autoritet, statsmannen makt, industriherren pengar, vitskapsmannen profesjonell vidkjende" (Durkheim 1997:409)). Den tydeligaste koplinga frå feltteorien til klassisk sosiologi går likevel til Max Weber sine religionssosiologiske arbeid, som Bourdieu i sine fyrste feltteoretiske arbeid omtolka til ein strukturell sosiologi (1971b; 1971a). Særskild tydeleg er dei mange parallellane mellom feltomgrepet og Weber sine verdisfærar. Weber (1978:812; 1988a; 1988b) såg kunst, vitskap, jus, religion, politikk og erotisk liv som område i samfunnet som historisk har utvikla særeigne rasjonalitetsformer og auka medvit om deira eigenverdi (*Eigenwerte*), sin eigen unike Legitimität og Rationalität, ein eigen indre logikk eller lov (*Eigengesetzlichkeit*), ein særskild moral og ein relativ fridom frå deira tradisjonelle opphav og andre verdisfærar. Ideen om *l'art pour l'art* – kunst for kunsten sin eigen del og ikkje for å oppnå religiøse, politiske eller kommersielle mål, er eit klassisk døme på dette. Som Weber sine verdisfærar har Bourdieu sine sosiale felt ein historisk betinga relativ autonomi og ein særskild legalitet (ei tru på eigenverdien av ein særskild type symbolsk kapital – kulturell kapital i det kulturelle feltet, vitskapleg kapital i det vitskaplege feltet osv.). Om Weber sine analyser av idealtypar og vektlegging av medvitne sider ved denne legaliteten står fjernt frå Bourdieu sin relasjonelle sosiologi, er feltomgrepet gjennomsyrt av religionssosiologisk terminologi og innsikter frå Weber. Slik har det norske journalistiske feltet – som alle felt – sine prestar og lekfolk, sine trollmenn og kjettar, det har sin orthodoxi og hetrodoxi, og sin variant av eit religiøst statushierarki. Bourdieu sitt omgrep symbolsk kapital er og – som eg skal kome attende til seinare i artikkelen – tett i slekt med idèen om religiøs karisma hjå Weber, og den journalistiske (symbolske) kapitalen i Noreg har difor fleire viktige fellestrekk med religiøse fenomen.

Det historiske argumentet for eksistensen av eit norsk journalistisk felt (her må ein sjølvstøtt tale om ulike grader av autonomi) er dei mange parallellane mellom norsk pressehistorie *longue durée* og Bourdieu (1996a:47-112) sine skildringar av andre sosiale felt si utvikling. Slik kan ein lese hovudtrekka i norsk pressehistorie som ein gradvis framvekst av ein særeigen form for indre og ytre aksept for journalistikken

som viktig og legitim i seg sjølv, eller i Bourdieu sin omgrepsbruk, framveksten av ein eigen journalistisk kapital). Dels tek dette form av ei indre vending i journalistikken, i retning av le´journalisme pour le´journalisme, særskild påfallande i etterkrigstida, der journalistane og redaktørane med losninga av banda mellom dei politiske partia og avisene, med Odd Raaum (1999:56) sine ord "... følte seg frie til å bestemme både emner og vinkling, og kriteriet skulle ikke være politisk relevans, definert av politikere, men journalistisk interesse, definert av journalister". Framveksten av eit norsk journalistisk felt tek likevel ikkje til med avpartifiseringa, men er ein gradvis tendens gjennom heile førre hundreår og med linjer attende til – og før – nasjonalstaten si etablering.¹⁰

DATA og metode

Journalistiske felt kan skisserast på mange måtar og med ulike typar data, ikkje berre kvantitative. Frå åttitalet og framover tok likevel Bourdieu sine feltanalyser ofte form av statistiske analyser av individ sine kjennemerke. Distinksjonen (1984a) er eit døme på denne analysestrategien gjort for det sosiale rommet som heilskap utifrå anonyme surveydata, medan *Homo Academicus* (1988) er eit døme på analyse av eit felt basert på biografiske data (dødsannonsar, kven-er-kven-bøker, avisintervju mm.). Når korrespondanseanalysen vart den føretrekte måten for Bourdieu å konstruere sosiale felt på er dette fordi teknikken ligg nær hans teoriar om den sosiale verda som multivariat, relasjonell og strukturert av bipolare opposisjonar (Bourdieu & Krais 1991; Le Roux, Rouanet et al. 2000).

I tidlege fasar av arbeidet forsøkte eg å konstruere feltet basert på biografiske data om dei journalistiske elitane, men for dette føremål framstod datatilfanget å vere mangelfullt. Biografioversyn over norske journalistar var forelda, og mangla òg viktige opplysingar som sosial bakgrunn. Å gjennomføre ein anonym surveystudie framsto difor etterkvart dels naudsynt og dels tiltalande med egne føremonar for feltanalysen. Viktigast her var moglegheita til å få eit stort og breitt utval av individ (og ikkje berre feltet sine elitar som i *Homo Academicus* sitt døme), og til å gjere ei langt meir omfattande registrering av samanliknberre posisjonstakingar i feltet (i form av haldningar o.l.) enn mogleg med ein biografisk framgangsmåte. Prinsippa for den endelege analysen er gjeve i tekstboksen nedanfor.

¹⁰ For ei drøfting av norsk pressehistorie i eit felperspektiv, sjå (Hovden 2008:109-127). Liknande argument er fremja i både Eide (2000) sin norske redaktørhistorie og i Slaatta (2003:49-83).

Multipel korrespondanseanalyse (Det norske journalistiske feltet 2005)

For å rekonstruere hovudopposisjonane i det norske journalistiske feltet, den relative distribusjonen av journalistane sine habitusar og deira posisjon i den relative fordelinga av ulike typar av makt (kapital) vart det utforma ei multipel korrespondanseanalyse (spesifikk MCA) på eit utval av 1048 medlemmer¹⁷ av NJ og NR. Den endelege løysinga hadde 12 spørsmål og 49 aktive kategoriar, som for presentasjonsføremål kan grovt grupperast som fylgjer.

Indikatorar på arva kapital (3 variablar, 9 kategoriar): fars yrke (offentleg sektor, undervisning, kultur / privat sektor, teknisk, kontorist / jordbruk, fiske, manuelt arbeid), mors yrke (same kategoriar som for far), far eller mor politiske verv (nasjonale eller regionale verv / lokale verv / ingen politiske verv).

Indikatorar på utdanningskapital og -karriere (2 variablar, 7 kategoriar): utdanningsnivå (ingen høgare utdanning / 1-2 år høgare utdanning / 3-4 år / 5 år eller meir), type journalistutdanning (Høgskulen i Oslo, Volda, Stavanger eller Bodø / anna journalistutdanning / ingen).

Indikatorar for ulike typar spesifikk kapital og profesjonell karriere (7 variablar, 33 kategoriar): år har arbeidd som journalist (<10 år / 10-20 år / >20 år), har motteke journalistisk pris (SKUP eller den store Journalistprisen / annan pris / ingen), er/har vore i jury for journalistisk pris (ja / nei), er/har hatt verv i presseorganisasjonar (nasjonalt nivå / lokal eller regional nivå / nei), er i/har hatt stilling i øvre leining av mediebedrift (stor publikasjon / mindre publikasjon / nei), er i/har hatt mellomleiarstilling i i mediebedrift (stor publikasjon / mindre publikasjon / nei), noverande arbeidsgjevar (NRK nasjonalt / NRK regionalt / TV2 eller annan kommersiell kringkastar eller produksjonsselskap / VG eller Dagbladet / Stavanger Aftenblad, Bergens Tidende, Adresseavisa, Aftenposten / øvrig storbypresse / stor lokalavis / lokalavis av medium storleik / lokalavis av mindre storleik / fådagarsavis / vekepresse / fagpresse / frilansar / uoppgjeve).

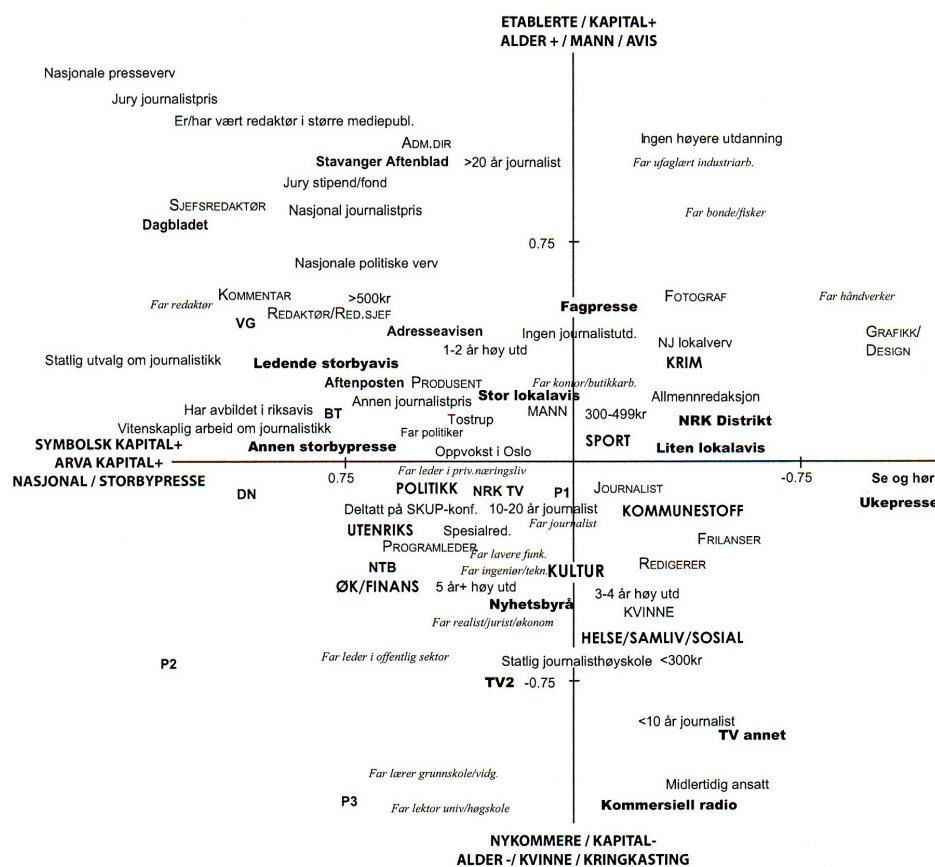
Ved 12 aktive variablar (Q) og 49 aktive kategoriar (K) er den totale inertien (variansen) til punktsky 3.08 ((K-Q)/Q), det er 37 (K-Q) ikkje-trivielle aksar, som gjev ein gjennomsnittleg eigenverdi på .833. Dei fem fyrste aksane har fylgjande eigenverdiar og modifiserte ratar (Benzécri) for andel av inertia forklart av aksene (Le Roux og Rouanet, 2004:200): λ_1 .1810 (59%), λ_2 .1296 (13%), λ_3 .1140 (6%), λ_4 .1131 (6%), λ_5 .1109 (5%). Kombinasjonen av eit klart fall i eigenverdi frå akse 2 til 3 (albogekriteriumet) og funnet at akse 3 er ustabil i høve akse 4 (Greenacre, 1984:113) talar for å avgrense analysen til dei to fyrste aksane. Figur 1 viser utvalde aktive og supplerande punkt for analysen. For ei meir detaljert drøfting av konstruksjonen, sjå Hovden (2008: 129-150).

Hovudstrukturar i feltet

Det norske journalistiske feltet framstår å vere konstruert av to hovudopposisjonar. For det fyrste er feltet prega av ein samansett opposisjon mellom dei eldre og yngre journalistane (nord/sør-aksen i kartet), ein generasjonsmotsetnad som fell saman med ei rekkje sosiale og kapitalmessige skilnader. Denne motsetnaden utgjer og ein generell kapitalakse, ved at journalistiske prisar, redaktørstillingar, verv i fagforeiningar og jobb i prestisjefulle publikasjonar m.m. – og slik ære og posisjonar i feltet – er vanlegare blant dei eldre enn de yngre journalistane. Generasjons-skilnadane er òg kjønsskilnader – 44% av journalistane i vanlig jobb under 35 år er kvinner, men berre 15% av dei over 50, og mediumskilnader – dei yngre arbeidar oftare i kringkasting, dei eldre oftare i aviser og i fagpresse. De ulike journalistiske generasjonane skil seg òg på mange andre vis: dei er i ulike livsfasar og har ulike livsstilar (dei yngre er oftare einslege, utan born, de går oftare på kafe og er mindre interesserte i klassisk musikk osb.), og dei har svært ulike kollektive erfaringar, dels grunna generelle samfunnsendingar (td. den auka viktigheita av utdannings-

systemet, ulike sjansar for å sjølv ha vakse opp med foreldre i manuelle yrke osv.) og dels knytt til endringar i journalistikken sjølv (erfaringar med partipressa, nye journalistiske arbeidsteknikkar, aukande andel som tek journalistutdanning osv.).

Figur 1. Det norske journalistiske feltet, 2005. Multippel korrespondanseanalyse, akse 1 og 2. Individ, NJ- og NR-organiserte 2005.

Som figuren antyder, har dei ulike arbeidsstadane og publikasjonane i dette rommet svært ulik tiltrekkingskraft (og inngangskrav) på journalistar etter deira kapital-samansetting og -volum. Dette vert klårare om vi ser på korleis ulike eigenskapar varierer etter arbeidsstad (tabell 2). Slik ser ein til dømes at sjølv om journalistar i Dagbladet og VG har omlag same kjønns- og aldersfordeling som dei i dei små lokalavisene, har førenemnde ikkje berre oftare ein høgare sosial bakgrunn (dei har

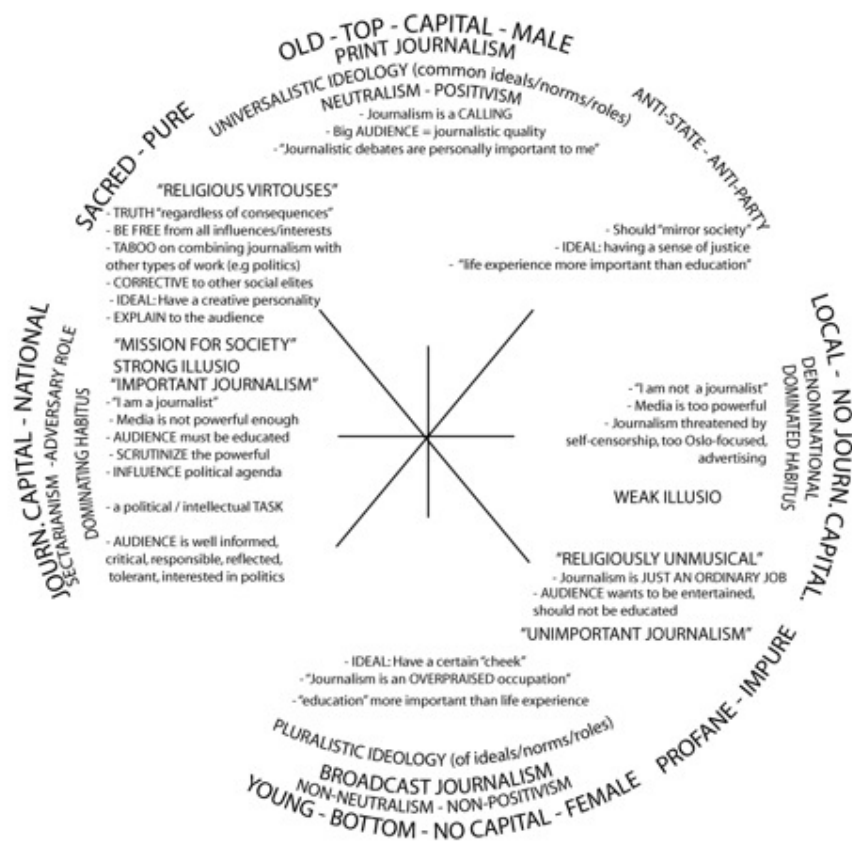
td. dobbel så ofte ein far med mastergrad/hovudfag, dei angjev oftare sin far som litteraturinteressert, eller å ha innehatt politiske verv på regionale eller nasjonalt nivå), men òg høgare journalistisk prestisje. Dei har meir enn dobbelt så stor sjanse til å ha vunne ein større journalistisk pris, og nesten åtte gongar så stor sjanse til å ha vore i juryen. Sameleis ser vi at journalistane i magasin og små lokalaviser, som er foreint ved deira felles mangel på journalistisk kapital, skil seg mykje i viktige eigenskapar: ikkje berre er langt fleire av magasinjournalistane kvinner, oppvaksne i Oslo og har fedre med meir utdannings- og kulturell kapital, men dei er òg mindre trulege til å ha vunne ein journalistisk pris eller ha hatt verv i ein presseorganisasjon enn førenemnde. Meir generelt ser vi òg at “the capital is the site of capital” (Bourdieu 1999:125): ikkje berre er så og seie kvar avis nær polen av symbolsk makt lokalisert i Oslo, men også langt oftare besett av journalistar som har vakse opp i Oslo.

Dette demonstrerer og det kunstige skiljet som ofte vert gjort mellom analyser av individ og institusjonar: på same måte som samansetninga av journalistar er eit fundamentalt aspekt av institusjonen sin samla kapital og slik vekt i feltet, vil institusjonen gjennom si historie og posisjon påverke journalistane sin kapital, dels som kjelde for symbolsk kapital gjennom assosiasjon, og dels meir indirekte, som at denne sin økonomiske makt avgjer graden av spesialisering og symbolsk akkumulerande arbeid. Av denne årsak må både den føregåande korrespondanseanalysen og tabell 2 oppfattast som to indirekte uttrykk for den same underliggande totaliteten utgjort av det journalistiske feltet, ein abstrakt men høgst verkeleg struktur – og meir verkeleg enn dei kvardagslege kategoriane som aktørane sjølv nyttar for å skildre seg, som “journalist” og “profesjon” (jfr. Bourdieu 1996b:264).

*Figur 2. Element av ein norsk journalistisk kosmologi.*¹¹ ➔

Kjelde: Hovden (2008: 196)

¹¹ Figuren er konstruert på basis av ei lesing av korleis journalistane sine posisjonstakingar fordeler seg i feltkonstruksjonen i figur 1 (i form av passive punkt (jfr. Le Roux & Rouanet 2004:204). I motsetnad til tradisjonelle framstillingar av MCA vert her synt berre den generelle vektorretninga (mot nedre venstre, mot toppen osv.), ikkje dei presise koordinatane for enkeltpunkt. Samstundes er informasjonen på fleire spørsmål forsøkt samanfatta til å antyde meir generelle disposisjonar, noko som sjølv sagt må medføre ein stor grad av tolking (figuren har slik eit klart innslag av det Bourdieu (1984a:452) kallar eit “teoretisk skjema”).

Tabell 2. Utvalde eigenskapar ved journalistar ved ulike institusjonar. NJ- og NR-organiserte 2005. Prosent.¹²

	NRK Oslo/nasjonale	NRK Distrikt	TV2	Anna kringkastning	VG / Dag - bladet	Anna storby-presse ^a	Store regionale aviser ^b	Store lokale aviser ^c	Små lokale aviser	Maga-sin / Veke-blad	Fag-presse
N=	99	74	40	40	82	94	56	105	236	73	43
% Kvinner	52	35	43	48	32	37	30	33	30	51	43
Fødselsår											
<1950	14	14	9	1	6	14	25	21	12	19	19
1950-59	23	20	15	13	30	23	31	23	23	17	39
1960-69	37	35	23	15	29	24	29	22	26	26	33
1970-	27	30	52	71	35	39	15	33	39	38	9

¹² For eit meir omfattande tabellverk, sjå Hovden (2008:146-150).

	NRK Oslo/ nasjo- nal	NRK Dis- trikt	TV2	Anna kring- kas- ting	VG / Dag - blad- et	Anna stor- by- pres- se ^a	Store regional e aviser ^b	Store lokale aviser ^c	Små lokale aviser	Maga-sin /Veke-blad	Fag- presse
Fars utd.nivå											
Ingen høgare utd.	29	52	51	46	42	55	57	66	61	50	66
Hovudfag el.l.	24	15	17	10	21	17	7	10	9	21	12
1-4 år høgare utd.	47	33	32	44	37	28	36	24	30	29	22
Fars yrke											
Politikar / offentleg tenestemann	12	5	9	0	9	4	12	4	8	4	3
Bedriftsleiar / sjølv. næringsdrivande	13	15	7	12	15	12	13	13	11	10	13
Naturvitar, økonom eller jurist	11	7	18	7	7	10	2	3	6	15	6
Lærer i vidareg.	14	8	3	11	11	8	4	7	5	9	4
Ingeniør / teknisk	9	9	6	18	10	6	8	13	3	11	12
Lærer i grunnsk.	8	8	12	11	6	3	2	4	10	0	3
Kontorist	9	3	3	13	12	7	7	8	8	4	6
Journalist og relaterte yrke	6	2	3	0	6	11	13	6	3	9	4
Primærnærings	3	5	15	4	7	6	7	9	8	7	8
Handverkar	1	15	7	3	9	13	7	10	11	12	15
Maskinarbeidar eller ufaglært i industrien	7	17	12	15	6	11	12	11	15	11	12
Militære	7	8	6	6	2	7	13	13	11	9	14
Far politiske verv											
Lokalplan	8	15	12	14	17	14	9	12	16	15	19
Regional / landsplan	4	4	4	3	9	7	11	3	5	4	4
Utdanningstype											
Humanistisk	33	32	39	31	27	26	27	25	22	42	20
Samfunnsvitskapleg	62	70	60	81	57	57	36	56	42	35	50
herunder journalistikk	45	31	23	50	39	37	22	36	27	26	31
Pedagogisk	8	8	6	1	2	5	15	6	10	8	11
Annan	3	9	9	4	5	12	5	5	9	7	13
Journalistisk erfaring											
>20 år	22	30	16	8	42	30	56	41	25	29	39
10-20 år	46	36	41	20	37	36	28	32	40	38	38
<10 år	32	34	43	72	21	34	16	26	35	33	23
Journalistpris											
Fått større pris ^d	2	2	3	0	12	6	2	7	5	3	4
Fått mindre pris	13	11	6	10	10	8	10	6	7	7	14
Jury for pris	4	4	1	2	7	2	1	2	2	3	4
Verv i NJ	37	58	26	18	37	39	41	55	52	29	55
Inntekt (tusen)											
<300 NOK	12	9	14	30	10	4	0	20	22	16	17
300-500 NOK	69	85	31	54	23	62	46	65	63	52	72
>500 NOK	19	6	54	16	67	33	54	14	15	32	11

a) Inkluderer også telegrambyrå og andre aviser med nasjonale rekkevidde om enn ofte medium storleik, som Klassekampen, Morgenbladet, Vårt Land og Dagens Næringsliv. b) Aftenposten, Stavanger Aftenblad, Adresseavisen og Bergens Tidende. c) Lokale aviser med under 6 registrerte medlemmer i NJ vert rekna som små, elles som store. d) Den store journalistprisen, Narvesen-, Hirschfeld- eller SKUP-pris.

Element av ein norsk journalistisk kosmologi

Denne særskilde maktstrukturen, der journalistar er plassert i ulike gradar av dominerande og dominerte relasjonar (eller “journalistiske klasser”) valoriserar – for å låne eit omgrep frå Gaston Bachelard (1938) – det symbolske rommet av journalistiske praksisar. Slik Bourdieu i *Distinksjonen* (1984a) demonstrerer korleis kulturelle praksisar får sin sosiale verdi gjennom plasseringa i det sosiale rommet, er det norske journalistiske feltet sitt sosiale kosmos gjennom historiske stridar mellom ujambyrdige agentar dels reflektert i form av eit heilag kosmos, ein symbolsk orden der ulike typar journalistikk og journalistar er hierarkisk ordna i høve indre verdi (jamfør td. skiljet mellom den låge statusen til mange formar for “kulturjournalistikk” assosiert med magasinpressa og kvinnelege journalistar, kontra den høgare statusen til nasjonal politisk journalistikk).

I siste instans framstår dette hierarkiet i stor grad attspegle hovudlogikken i det norske sosiale rommet: Som allereie nemnd er journalistikken sitt symbolske hierarki er også eit sosialt hierarki, og omvendt er det òg klare parallellar (homologiar) mellom den indre verdien av ulike journalistiske spesialiseringar og publikasjonar, og deira plassering i det sosiale rommet av lesarar og kjelder (jfr. Hovden 2008:66-71). I figur 2 er forsøkt antyda nokre grove element i ein norsk journalistisk kosmologi, der hovudretningane i figuren grovt samsvarar med strukturen til det journalistiske feltet som skissert i figur 1. Av omsyn til plass vil eg berre antyde nokre generelle tendensar.

Ein kan slik identifisere ein karismatisk elite (ofte redaktørar eller spaltistar i dei største nasjonale publikasjonane, eller leiarar for sentrale journalistiske institusjonar) i øvre venstre sektor av feltet som er dei sentrale fortolkarane av den heilage journalistiske tradisjonen og feltet sine kanoniske tekstar (i fyrste rekkje Vær-varsamplakaten og Redaktørplakaten), og som ved sin posisjon er i stand til å utøve stor symbolsk makt og påverke dei symbolske hierarkia og grensene i feltet (spørsmålet om verdige og uverdige praksisar) gjennom deira nærvær i nasjonale media, i juryar for journalistiske prisar og i sentrale organisasjonsverv, og elles alle stadar journalistikken sitt nomos (Berger 1967:24; Bourdieu 1996a:264) er debattert. Saman med den øvre middelklasse av journalistisk karisma (til venstre) framstår dei vere karakterisert av eit relativt intenst og intellektualisert journalistisk-religiøst liv, med ein personleg etikk for journalistikken sin frelse og sterk illusio (Bourdieu 2001:164), ei kjensle av å “vere ein journalist” og å identifisere seg med “samfunnsoppdraget” til pressa. Dei har oftare karismatisk-kreative ideal for si verksemd, og står i antagonistisk relasjon til andre sosiale elitar, med sterke, nesten Braminske reinheittabu knytt til kontakt med desse. Dette står i sterk kontrast til folkereligiositeten til dei journalistiske massane, som i mindre grad framstår vere personleg engasjert i elitane sine journalistiske ideal. Særskild dei mest dominerte journalistane framstår med Weber sin term vere “religiøst umusikalske” og i nokre høve endåtil kjetterske (som å vere usamd i viktigheita av uavhengig journalistikk), og å ha ei svakare kjensle av å “vere ein journalist”. Ofte er dette unge personar i kortvarige engasjement, med

uheroiske arbeidsoppgåver som gjer det vanskeleg å identifisere seg med statuselitane sin proklamasjon av felles ideal og krav til journalistar.

Til denne opposisjonen mellom venstre og høgre side av feltet, mellom det journalistiske heilage og vanheilage, journalistisk reinsle og ureinsle, er det ein toppbotn opposisjon (knytt til volum av journalistisk kapital) som skil dei yngre og dei eldre journalistane (og menn og kvinner) og ulike ideal for journalistikken: mellom ein journalistisk universalisme (at same ideal bør gjelde for alle, alle journalistar bør ha same grunnkompetanse o.l.) versus ein journalistisk pluralisme. Dei eldre insisterer òg sterkare på tradisjonelle ideal for objektivitet og nøytralitet i journalistikken, noko som kan ha samanheng med erfaringar med partipressa, men mogleg òg mindre forståing av at journalistisk praksis nødvendigvis må ha politiske effektar.

Journalistisk karisma og feltet SIN symbolske økonomi

På jakt etter den journalistiske kapitalen

Så langt har eg nytta omgrepet "journalistisk kapital" for å antyde indre anerkjenning og prestisje blant journalistar. Dette vert likevel lett ei svart boks som krev nærare spesifisering: Kva typar tilgangar og førestillingar er knytt til slik "journalistisk karisma", og korleis vert slik karismatisk makt utøvd? Skil "journalistisk karisma" seg grunnleggande frå karismaen knytt til andre typar felt? (det akademiske, det politiske, kunstfeltet etc.)? I siste rekke er spørsmålet om det særleine ved denne symbolske kapitalen òg eit spørsmål om det journalistiske feltet sin autonomi.

Dette krev fyrst ei omgrepsmessig avklaring. Journalistisk kapital er ei form for makt i feltet med eigenskapar¹³ av det Bourdieu (1991:170) kallar symbolsk kapital. På liknande vis som i andre felt, har den historiske framveksten av det norske journalistiske feltet gått hand i hand med framveksten av særleine journalistiske karismatiske ideal – idear om den "gode journalist", "den store redaktør", "den gode penn" osv. I motsetnad til pengar eller utdanningspapir er slik symbolsk kapital utan formelle veksleordningar, men er knytt til eigenskapar og tilgangar som gjev ei meir eller mindre "udiskutabel" anerkjenning hos dei fleste feltdeltakarane ("ein uvanleg god journalist", "eit journalistisk geni" osv.). Journalistisk kapital gjev slik innehavarane noko nært det Weber (1988b:268) kalla karismatisk autoritet, eit herredøme over menn "som dei herska underkaster seg ved deira tru på dei ekstraordinære kvalitetane til ein spesifikk person". Noko av det særleine med symbolsk kapital er slik ei viss blindheit for kapitalen som kapital: 1) At journalistisk ære også er "akkumulert arbeid" og krev tid for å opparbeide, 2) at alle deltakarar ikkje har like muligheiter til å opparbeide seg slik symbolsk kapital (og den er slik ikkje utan vidare "fortent" utifrå karismatiske førestillingar om uvanlege journalistiske "evner"), og 3) at

¹³ Ei vanleg misforståing er å sjå symbolsk kapital som ein *type* kapital som står i eit motsetningstilhøve til andre kapitalformer, men det er meir korrekt å sjå dette som ei *form* kapital i den grad den er miskjend som kapital. Td. er Weber (1988a) si skildring av ideen om økonomisk suksess som prov på gud-dommeleg utveljing i den protestantiske etikken eit godt døme på at økonomisk kapital kan fungere som symbolsk kapital.

slik ære er sentral for tilgang til sentrale posisjonar i feltet og utøving av symbolsk makt med strategiske føremoner.

Gjeve sitt karismatiske preg er denne kapitalen vanskeleg å gripe. Kva er “god journalistikk” og “ein god journalist” i journalistane sine auger? Der lærebøkene lister opp klare kriterer for nyheitsverdiar (vesentlegheit, konflikt, konsekvens osv.) er “journalistiske vurderingar” som Stuart Hall (1972) har påpeikt, i praksis svært vage og tilnærma uformulerbare (“All ‘true’ journalists are supposed to possess it: Few can or are willing to define it”). Noko av det same er illustrert av Høyer og Ihlen (1998) sine studiar av jobbutlysingar for norske journalistar: krav til konkret kompetanse var så og seie fråverande, til fordel for tilnærma sjamanistiske¹⁴ kvalitetar (“nase for nyheiter”, “svolten” osv.).¹⁵

Eksemplariske journalistar

Ein veg til å forstå nokon av den journalistiske kapitalen sine særtrekk er via norske journalistar sine rollemodellar og prisvinnarar. Tabell 3 lister opp dei 50 oftast nemnde førebileta gjeve i surveyen i 2005, og antydar nokon underliggande klassifiserande prinsipp.

*Tabell 3. Journalistiske rollemodellar. Topp 50 rangert etter popularitet. NJ- og NR-organiserte, 2005. Prosent av total.*¹⁶

Hegge, Per Egil (Aftenposten)	7,4 %	Geelmuyden, Nils C. (DN)	0,8 %	Johansen, Jahn Otto (NRK)	0,5 %
Osvoid, Sissel B. (Dagbladet)	5,1 %	Hafstad, Anne (Aftenp.)	0,8 %	Kapuscinski, Ryszard	0,5 %
Valebrokk, Kåre (TV2)	3,0 %	Bye, Erik (NRK)	0,7 %	Mannes, Siri Lill (TV2)	0,5 %
Grosvold, Anne (NRK)	2,7 %	Fisk, Robert	0,7 %	Olufsen, Bernt (VG)	0,5 %
Stangehelle, Harald (Aftenp.)	2,7 %	Woodward/Bernstein	0,7 %	Østlie, Kjetil (Aftenp.)	0,5 %
Steinfeld, Hans-W (NRK)	2,5 %	Borch, Christian (NRK)	0,7 %	Botnen, Bjarte (Vårt Land)	0,4 %
Kristansen, Tømm (NRK)	2,1 %	Engdal, Eskil (DN)	0,7 %	Børde, Håkon (NRK)	0,4 %
Holm, Arne O. (NRK)	1,5 %	Jacobsen, Alf R (NRK)	0,7 %	Egeland, John Olav (Dagbl.)	0,4 %
Skouen, Arne (Dagbladet)	1,4 %	Pilger, Jon	0,7 %	Guillou, Jan	0,4 %
Sørbo, Kari (NRK)	1,3 %	Borgen, Erling (NRK)	0,6 %	Hansson, Steinar (Dagsavisen)	0,4 %
Seierstad, Åsne (freelancer)	1,2 %	Braanen, Bjørgulv (Klassek.)	0,6 %	Helskog, Gerhard (TV2)	0,4 %
Simonsen, Marie (Dagbladet)	1,2 %	Duckert, Hege (Dagbladet)	0,6 %	Lægreid, Erling (NRK)	0,4 %
Wallraff, Günther	1,2 %	Olsen, Inger Anne (Aftenp.)	0,6 %	Moore, Michael	0,4 %
Forr, Gudleiv (Dagbl.)	1,0 %	Steinsland, Tonje (TV2)	0,6 %	Nilsen, Fritz (NRK)	0,4 %
Hansen, Bjørn (NRK)	1,0 %	Thompson, Hunter S	0,6 %	Nordahl, Bjørn Olav (DN)	0,4 %
Kokkvold, Per Edgar (NP)	1,0 %	Tønset, Arne Egil (NRK)	0,6 %	Olsen, Knut (NRK)	0,4 %
Omdal, Sven Egil (SA)	0,9 %	Hegnar, Trygve (Kapital)	0,5 %		

¹⁴ Jamfør td. parallellane til Fredrik Barth (1994) si beskriving av trålbasen som ein moderne sjaman.

¹⁵ Om sistnemnde nok òg attspeglar den store variasjonen i utdanning- og karrierevegar til yrkesområdet, fortel det noko om viktigheita av slik “taus kunnskap” i journalistikken, som i all profesjonsutøving (jfr. (Dreyfus, Athanasiou et al. 1986).

¹⁶ I spørjeskjemaet vart journalistane bedne om å oppgje “to personer som du meiner er gode journalistiske forbilder”. 54% oppgav minst eit navn, 10% svarte ikkje på spørsmålet, 22% sa at dei ikkje hadde nokon slike førebilete og 13% at dei ikkje kom på nokon namn. Prosentane i tabellen er utrekna frå alle som har levert skjema, uavhengig av om dei som har oppgjeve ein rollemodell.

Eit fyrste slåande trekk ved lista er variasjonen: den uredde krigsjournalisten, den gravande journalisten, kommentatoren med den skarpe og gode penn, den pågåande TV-debattleiaren, kulturpersonen osv. Til ein viss grad kan ein nok slik sjå den journalistiske kapitalen som dels beståande av nokså ulike og dels motstridande undergrupper av symbolsk kapital (og slik, ulike karismatiske førestillingar).¹⁷ Vidare ser vi at nesten alle nemnde førebilete er norske: Berre ein av dei 50, Guillou, er frå eit anna nordisk land, noko som truleg kan lesast som ein indikator på feltet sin nasjonale karakter. For det andre er det ei markert preferanse for eldre journalistar (dei ti fyrste hadde ein snittalder på 59 år), noko som ikkje er overraskande gjeve at kapital fyrst av alt krev tid å akkumulere (Bourdieu 1986:600). Alder er likevel underordna kapitalen akkumulert, og relativt unge journalistar kan gjennom symboltungt arbeid verte introdusert (om ofte flyktig) i journalistane sin panteon (Åsne Seierstad er eit nærliggande døme). Journalistane er òg ofte kjennemerka ved tunge æresdistinksjonar: Av dei ti oftast nemnde hadde fem vunne Den store journalistprisen (Osvold, Grosvold, Stanghelle, Kristiansen, Holm), tre ein av prisen sine forlauparar, Narvesen- og Hirschfeld-prisen (Hegge, Steinfeld, Skouen) og to SKUP-prisen for under-søkande journalistikk (Stanghelle, Holm).

Vi ser òg at dei fleste førebileta i mange år har hatt høgt profilerte posisjonar i ein (og ofte fleire) nasjonale (Oslo-) media, særskild i nyheits- og dei politiske avdelingane til Dagbladet, Aftenposten og NRK TV. Dei jobbar i tradisjonelle nyheits-sjangrar (utanrikskorrespondentar og nyheitsanker er særskild overrepresenterte), og er ofte kommentatorar og redaktørar av politisk- eller samfunns/kulturrelatert stoff. Førebileta representerer slik på ingen måte eit tilfeldig utval av journalistiske publikasjonar eller journalistisk verksemd, men kjem frå dei mest prestisjefulle posisjonane i feltet. Samstundes varierer førebileta òg med eigen posisjon i feltet, ein type Anaximander-effekt,¹⁸ der journalistar er meir trulege til å velje rollemodellar som liknar på seg sjølv i høve alder, kjønn, medium og spesialisering (m.a.o. kapitalsamansetjing). Ein mannleg journalist i sekstiåra er td. 15 gongar meir truleg til å nemne Per Egil Hegge enn ein kvinneleg journalist i tredveåra.

Ein karismatisk økonomi

At dei fleste førebileta arbeidar i store nasjonale media fortel oss noko viktig om felt-økonomien: ei stor nasjonal avis, i motsetnad til ei lokalavis, kan grunna mange fleire lesarar (og slik høgare inntekt) ha råd til å ha fleire tilsette, ein langt høgare grad av journalistisk spesialisering (td. å tilsette eigne kommentatorar for politikk og kultur), og sette fleire medarbeidarar til å arbeide med ei sak over lengre periodar. At slike ting openbart aukar sjansane dramatisk for å vinne journalistiske prisar syner korleis ein publikasjon sin økonomiske kapital kan konverterast nokså lett til symbolsk kapi-

¹⁷ Dette er neppe særmerkt for feltet: Alle sosiale felt er jo per definisjon eit rom av stridar om feltet sine grenser og slik også den symbolske kapitalen sin karakter. Den svært store pluralismen i det journalistiske feltet er likevel påfallande, og kan tolkast som uttrykk for ein svak autonomi.

¹⁸ Anaximander (ca. 600 F.Kr) sa ein gong at dersom løver, hestar og oksar kunne teikne, ville dei teikne Gud som henholdsvis løve, hest og okse.

tal (frå ei “stor avis” til “viktig/god avis”). Ei stor avis kan òg tilby sine tilsette betre løn og eit stort publikum (og endå viktigare, moglegheita til å ha eit konstant nærvær blant andre journalistar, og slik danne basis for ein sosial kapital som er viktig når posisjonar og prisar skal besettast), og slik tiltrekkje seg journalistar som igjen bidreg med sin symbolske kapital. Konvertering skjer og andre vegen (frå symbolsk til økonomisk kapital), både på individnivå (td. i betra jobb- og løns-muligheiter for ein prisvinnande journalist) og på publikasjonsnivå (som i eit betre produkt og difor større publikum, eller i økonomiske føremuner knytt til statleg subsidiepolitikk).

Dette illustrerer truleg eit særskild kjennemerke med det norske journalistiske feltet – og det ein kan kalle heteronyme felt meir allment: I motsetnad til dei mest autonome intellektuelle felta, der symbolsk og økonomisk kapital langt på veg framstår som motsetnadsfulle og uforeinlege, er den symbolske og økonomiske kapitalen i det norske journalistiske feltet i stor grad to sider av same mynt, lett å konvertere og i eit sterkt gjensidig avhengigheitstilhøve. Dette bidreg til ei viss mystifisering av at symbolsk (heilag) makt i det journalistiske feltet oftast kviler på økonomisk (verdsleg) makt, og gjev dei store publikasjonane og journalistane som jobbar i dei det Bourdieu (1990:133) med ei utviding av Weber sitt omgrep kallar “a theodicy of their own privilege”. Ein vil og vente at dette er ein situasjon som gjer feltet prega av strukturell allodoxia (å mistake ein ting for ein annan), som å mistake økonomisk suksess (eit stort publikum) for symbolsk suksess (intern prestisje) og ein demokratisk suksess (oppfylling av samfunnsoppdraget), og slik ei grunnleggande svakheit vis-à-vis det økonomiske feltet.

Dette illustrerer òg eit anna poeng, at journalistisk konkurranse alltid er samstundes økonomisk og symbolsk. I strid med påstandar om at økonomiske perspektiv no vert stadig viktigare for å forstå norsk journalistikk (td. (Roppen 2004) er framveksten av eit norsk journalistisk felt derimot eit argument for at medieøkonomiske praksisar alltid må sjåast som del av ein meir generell sosiologi av journalistisk praksis.

Journalistiske prisar og symbolsk vald

Studerer ein dei mest prestisjefulle journalistiske prisane, er logikken ikkje uventa svært lik den skissert ovanfor for dei nemnde førebileta: Typiske prisvinnarar er sjefsredaktørar og journalistar i prestisjetunge spesialiseringar (underredaktørar, kommentatorar og andre) som arbeider med utanriks-, politikk-, økonomi- og samfunnsstoff, ofte i NRK, Dagbladet og Aftenposten (Hovden 2008:190-193).

Som prisar flest, har journalistiske prisar mange funksjonar, uavhengig av dei medvitne formål for dei som deler dei ut. Dei løner ikkje den typiske journalistikken, men unntaka frå verdsleg journalistisk arbeid, det er “journalistikkens beste klær” (Schultz 2005:156-8), og kan slik bidra til å oppretthalde trua på at det journalistiske samfunnsoppdraget som ein heilag baldakin (jfr. Berger 1967:33) overheng og heilaggjør òg den mest profane journalistiske kvardagen, etter liknande måte som Mauss (2001:117) påpeiker at trollmenn i tradisjonelle kulturar ofte er klar over man-

gelen på eigne magiske evner, men trur på andre sin magi. Samstundes er slike prisar eit institusjonsrite (Bourdieu 2000:243) som ikkje berre befester mottakaren sin opphøgde status i gruppa, men òg jurymedlemene sin opphøgde status med ein rett til å felle dom.

Journalistiske priser er slik ikkje berre hyggelige feiringar av framståande kollegaer, dei er òg eit viktig døme på klassifiserande strider knytt til kampen om den symbolske kapitalen og er ei handling som alltid må ha eit sterkt innslag av det Bourdieu (2000:170) kallar symbolsk vald. Under dekke av å dele ut "generelle" priser er jurymedlemene i ein privilegert posisjon til fremje sitt syn på kva som er "ekte journalistikk" og ikkje (noko som alltid er eit synspunkt frå ein ståstad i feltet og til ein viss grad arbitrær). Ved å slik skilje "verdige" frå utelatne og difor "uverdige" praksisar og deltakarar i feltet (som sports- og magasinjournalistikk) bidreg prisane til å oppretthalde eit symbolsk hierarki, og indirekte jurymedlemene sin eigen posisjon, ved å svært ofte feire folk som liknar på seg sjølv, med liknande investeringar og saksfelt (jurymedlemer er svært ofte tidlegare prisvinnarar).

Dette illustrerer og ei meir allmenn utfordring for alle forskarar av "profesjonar": journalistar eksisterer ikkje. "Journalist" er ingen vitskapleg kategori, men ein sosial kategori nedfelt i språket som gjennom rutinisering fått eit skin av sanning (jfr. Durkheim 1964:18). Dels er dette problemet openbart ved å sjå på historikken: nemninga "journalist" har alltid vore omstridd og skiftande, som tydeleggjord ved dei skiftande medlemskriteriene i dei journalistiske organisasjonane, der grupper utanfor den tradisjonelle dagspressa har måtte kjempe for å få innpass i journalistiske organisasjonane, og andre har vorte regelrett ekskluderte.¹⁹ Likande stridar om kven som er "ekte" journalistar og driv "ekte journalistikk" (og ikkje) kan ein finne att som leitmotif i mange av dei argaste debattane blant journalistar, td. i spørsmålet om Se og Hør etter ei omlegginga i 2003 av kunne kalle seg ei avis og slik sleppe moms (Hovden 2008:170-171). Sistnemde debatt illustrerer òg svært godt eit anna kjennemerke ved journalistikken sin feltkarakter, ved at tilsynelatande juridiske og administrative problemstillingar i feltet sin logikk raskt vert omgjort til ei kosmisk hending, som manar gamle antagonistar ut i ein strid kjempa med bipolare klassifikasjonar: "journalistikk" kontra "underhaldning", "demokratiske forpliktingar" kontra "rein kommersiell verksemd", "aviser" kontra "magasin", eller med andre ord, ein strid om dei verdige og uverdige, reint og ureint, heilag og verdsleg. Utan ei klar forståing av denne grunnstriden i journalistikken vert forskaren òg lett ein utøvar av symbolsk vald gjennom å berre omgjere hegemoniske klassifikasjonar til vitskaplege beskrivingar.

Jan Fredrik Hovden, Førsteamenueensis, Univ. i Bergen, Forsker II, Høgskulen i Volda

¹⁹ NRK-arbeidarar vart akseptert som medlemmer i NJ frå 1947, men berre dersom deira hovedyrke var å "redigere dagsnytt og drive reportasje". Sportsreportarar sitt medlemskap var debattert heftig fram på femti-talet, og journalistar frå "den periodiske presse" vart ikkje kollektivt akseptert av Norsk presseforbund før 1964 (Ottosen 1996:250-252). "Informatorar" vart ekskluderte kollektivt frå medlemskap i NJ etter årsmøtevedtak i 1997 (ei hending omtalt av Odd Raaum (1999:40) som ei "etisk rensing").

Litteratur

- Allern, S. 2001. *Nyhetsverdier : om markedsorientering og journalistikk i ti norske aviser*. Kristiansand: IJ-forlaget.
- Aarebrot, F. 2003. Når presse og publikum spriker. Foredrag Media 2000, Bergen.
- Bachelard, G. 1938. *La formation de l'esprit scientifique : contribution a une psychanalyse de la connaissance objective*. Paris: J. Vrin.
- Barth, F. 1994. Modeller av sosial organisasjon. In *Manifestasjon og prosess*, 31-45. Oslo: Universitetsforlaget.
- Berger, P. L. 1967. *The Sacred Canopy: Elements of a Sociology of Religion*. New York: Anchor Books.
- Bourdieu, P. 1971a. Genèse et structure du champ religieux. *Revue française de sociologie* 3: 295-334.
- Bourdieu, P. 1971b. Une interprétation de la théorie de la religion selon Max Weber. *Archives européennes de sociologie* 1: 3-21.
- Bourdieu, P. 1984a. *Distinction : a social critique of the judgement of taste*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Bourdieu, P. 1984b. La délégation et le fétichisme politique. *Actes de la recherche en sciences sociales* 53-54: 49-55.
- Bourdieu, P. 1984c. Le hit-parade des intellectuels français ou qui sera juge de la légitimité des juges? *Actes de la recherche en sciences sociales* 52-53: 95-100.
- Bourdieu, P. 1986. The Forms of Capital. In *Handbook for Theory and Research for The Sociology of Education*, red. J. G. Richardson, 241-258. New York: Greenwood Press.
- Bourdieu, P. 1988. *Homo academicus*. Cambridge: Polity Press.
- Bourdieu, P. 1990. *The Logic of Practice*. Oxford: Polity Press.
- Bourdieu, P. 1991. On symbolic power. In *Language and symbolic power*, 163-170. London: Polity.
- Bourdieu, P. 1993. The production of belief. In *The Field of Cultural Production*, 74-111. Cambridge: Polity Press.
- Bourdieu, P. 1994. L'emprise du journalisme. *Actes RSS* 101-102: 3-9.
- Bourdieu, P. 1996a. *The rules of art : genesis and structure of the literary field*. Cambridge: Polity Press.
- Bourdieu, P. 1996b. *The state nobility : elite schools in the field of power*. Cambridge: Polity Press.
- Bourdieu, P. 1996c. *Sur la télévision. Le champ journalistique et la télévision*. Paris: Collège de France.
- Bourdieu, P. 1999. *The Weight of the World : social suffering in contemporary society*. Cambridge: Polity Press.
- Bourdieu, P. 2000. *Pascalian meditations*. Oxford: Polity Press.
- Bourdieu, P. 2001. Habitus, Herrschaft und Freiheit. In *Wie die Kultur zum Bauern kommt. Über Bildung, Klassen und Erziehung*, red. M. Steinrück, 162-173. Hamburg: VSA-Verlag.
- Bourdieu, P. og B. Kraus 1991. 'Meanwhile, I have come to know all the diseases of sociological understanding'. In P. Bourdieu, J.-C. Chamboredon og J.-C. Passeron, *The Craft of Sociology*, 247-259. Berlin: de Gruyter.
- Broady, D. 2002. French prosopography. *Poetics* 30: 381-385.
- Champagne, P. 1990. *Faire l'opinion*. Paris: Minuit.
- Champagne, P. 1991. La construction médiatique des malaises sociaux. *Actes de la recherche en sciences sociales* 90: 64-75.
- Dreyfus, H. L., T. Athanasiou, et al. 1986. *Mind over machine : the power of human intuition and expertise in the era of the computer*. New York: Free Press.
- Durkheim, É. 1964. *The Rules of Sociological Method*. New York: Free Press.
- Durkheim, É. 1997. *The division of labor in society*. New York: Free Press.
- Eide, M. 2000. *Den redigerende makt : redaktørrollens norske historie*. Kristiansand: IJ-forlaget/Høyskoleforlaget.
- Golding, P. & P. Elliot 1979. *Making the News*. London: Longman.
- Golding, P. & G. Murdoch 1991. Culture, Communications, and Political Economy. In *Mass Media and Society*, red. J. Curran og M. Gurevitch, 77-92. London: Edward Arnold.
- Greenacre, M. 1984. *Theory and applications of correspondence analysis*. London: Academic Press.
- Gulbrandsen, T., F. Engelstad, et al. 2002. *Norske makteliter*. Oslo: Gyldendal akademisk.

- Hall, S. 1972. The Determination of News Photographs. *Working Papers in Cultural Studies* 3. Birmingham, University of Birmingham:
- Hjellbrekke, J. og O. Korsnes 2005. Sosial kapital-struktur i norske elitar. *Tidsskrift for samfunnsforskning* 4: 467-498.
- Hjellbrekke, J., O. Korsnes, et al. 2007. The Norwegian Field of Power anno 2000. *European Societies* 2: 245-273.
- Hovden, J. F. 2008. *Profane and Sacred. A Study of the Norwegian Journalistic Field*. Institute for Information and Media Studies. Bergen, University of Bergen. Dr. polit.-avhandling.
<http://hdl.handle.net/1956/2724>.
- Høst, S. 1996. *Aviskonkurransen : nye og gamle teorier belyst gjennom A-pressens utvikling*. Fredrikstad: Institutt for journalistikk.
- Høstaker, R. 1997. *University Life: A Study of the Relations Between Political Processes and Institutional Conditions in Two University Units*. LOS. Bergen, University of Bergen. Dr. polit.-avhandling.
- Høyer, S. og Ø. Ihlen 1998. Journalisters utdanning of yrkeserfaring. Et historisk tilbakeblikk. *Norsk medie-tidsskrift* 2.
- Jambu, M. 1991. *Exploratory and Multivariate Data Analysis*. London: Academic Press.
- Le Roux, B. og H. Rouanet 2004. *Geometric Data Analysis*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- Le Roux, B., H. Rouanet, et al. 2000. The Geometric Analysis of Questionnaires: The Lesson of Bourdieu's La Distinction. *Bulletin de Méthodologie Sociologique* 65: 5-15.
- Lorentzen, P. E. og S. Høyer 1976. *Norske journalister: Et gruppeportrett*. Oslo, Maktutredningen.
- Lysbakken, A. 2009. Middelklassens speil. *Morgenbladet*, 13. februar. Oslo.
- Mauss, M. 2001. *A general theory of magic*. London: Routledge.
- Ottosen, R. 1996. *Fra fjærpenn til Internett : journalister i organisasjon og samfunn*. Oslo: Aschehoug/-Norsk journalistlag.
- Raaum, O. 1999. *Pressen er løs! Fronter i journalistenes faglige frigjøring*. Oslo: Pax.
- Roppen, J. 2004. *Medieindustrien. Innføring i medieøkonomi*. Oslo: Samlaget.
- Schlesinger, P. 1978. *Putting 'reality' together : BBC news*. London: Constable.
- Schultz, I. 2005. *Bag om nyhetskriteriene*. Institut for Kommunikasjon, Journalistik og Datalogi. Roskilde, Roskilde Universitetscenter.
- Slaatta, T. 2003. *Den norske medieorden : posisjoner og privilegier*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Weber, M. 1978. *Economy and society*. Berkeley: UCP.
- Weber, M. 1988a. Die protestantische Ethik und der Geist des Kapitalismus. In *Gesammelte Aufsätze zur Religionssoziologie I*, 17-206. Tübingen: Mohr.
- Weber, M. 1988b. Die Wirtschaftsethik der Weltreligionen. In *Gesammelte Aufsätze zur Religionssoziologie I*, 237-573. Tübingen: Mohr.
- Weber, M. 1988c. Politik als Beruf. In *Gesammelte Politische Schriften*, 505-560. Tübingen: Mohr.
- White, D. M. 1950. The Gatekeeper. *Journalism Quarterly* 27: 383-90.

Regression og geometrisk data analyse (2. del)

Ulf Brinkkjær

Introduktion

Artiklen søger at vise, hvordan regressionsanalyse og geometrisk data analyse kan integreres. Det er interessant, fordi disse metoder ofte opstilles som modsætninger f.eks. som en modsætning mellem beskrivende og forklarende metoder. Artiklens første del bragtes i *Praktiske Grunde* 3-4 / 2007.

Resume af problematikken

		Tabel 1: Vending			Tabel 2: Forsvinder			Tabel 3: Stabilitet			Tabel 4: Opstår		
		Bestå	Dumpe		Bestå	Dumpe		Bestå	Dumpe		Bestå	Dumpe	
Romeo	Dreng	12	28	40	8	32	40	8	32	40	16	24	40
Romeo	Pige	1	9	10	2	8	10	8	2	10	1	9	10
Julie	Dreng	9	1	10	8	2	10	2	8	10	9	1	10
Julie	Pige	28	12	40	32	8	40	32	8	40	24	16	40
		50	50	100	50	50	100	50	50	100	50	50	100

Hver af tabellerne læses på den måde, at eksempelvis den fremhævede celle i tabel 2 fortæller, at der var 8 piger på gymnasiet Romeo, som dumpede til studentereksamen.

Som det fremgår af tabel 1 er der 50 drenge (40 på Romeo i linje 1 og 10 på Julie i linje 3) og 50 piger (10 på Romeo i linje 2 og 40 på Julie i linje 4). Kigger vi på tallene i tabel 1, så er andelen, der har bestået, som følger:

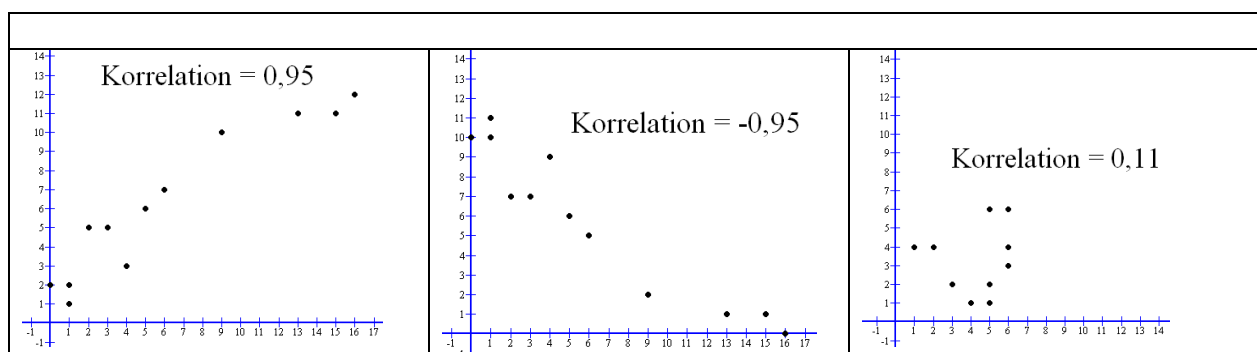
	A	B	C	D
	Tabel 5	Drenge	Piger	Forskel
1	Bestået: Begge gymnasier i alt	$\frac{12 + 9}{40 + 10} = 0,42$	$\frac{1 + 28}{10 + 40} = 0,58$	$0,42 - 0,58 = -0,16$
2	Bestået: Romeo-gymnasiet:	$\frac{12}{40} = 0,3$	$\frac{1}{10} = 0,1$	$0,3 - 0,1 = 0,2$
3	Bestået: Julie-gymnasiet:	$\frac{9}{10} = 0,9$	$\frac{28}{40} = 0,7$	$0,9 - 0,7 = 0,2$

	Tabel 6	Romeo	Julie	Forskel
	A	B	C	D
1	Bestået: Begge køn i alt	$\frac{12 + 1}{40 + 10} = 0,26$	$\frac{9 + 28}{10 + 40} = 0,74$	$0,26 - 0,74 = -0,48$
2	Bestået: Drengene	$\frac{12}{40} = 0,3$	$\frac{9}{10} = 0,9$	$0,3 - 0,9 = -0,6$
3	Bestået: Piger	$\frac{1}{10} = 0,1$	$\frac{28}{40} = 0,7$	$0,1 - 0,7 = -0,6$

Den strukturelle effekt af faktoren køn er dermed -0,16 (Tabel 2 række 1). Dvs. pigerne klarer sig bedre end drengene. Kigger vi i tabel 2 række 2 og 3, ser vi derimod, at drengene på begge gymnasier klarer sig bedre end pigerne. Retningen i den globale effekt af køn, der er -0,16, vendes dermed (til +0,2) i begge de lokale tabeller. Fokus for det følgende er en grafisk repræsentation af forskellige relationer mellem strukturelle effekter i global og marginal sammenhæng.

Den grafiske repræsentation

Korrelationen mellem to variable er et mål for i hvor høj grad, de samvarierer lineært. Det har en minimumsværdi på minus en og en maksimumsværdi på plus en.

De tre plot i figuren demonstrerer sammenhængen mellem plottede punkter og korrelationskoefficienter. Ligger punkterne tæt på en ret linje, og udtrykker punkterne, at en lille værdi af den ene variabel hører sammen med en lille også på den anden, så er korrelationen stor, det vil sige tæt på +1. Plottet i midten viser, at når punkterne ligger tæt på en ret linje, men hvor store værdier på en variabel hører sammen med små værdier på den anden, så er korrelationen meget lille, det vil sige tæt på -1. Endelig viser plottet til højre, at når punkterne ikke har nogen lineær sammenhæng, så nærmer korrelationskoefficienten sig 0.

Den grafiske fremstilling starter med at tegne en såkaldt korrelationscirkel. Det vil sige en cirkel med centrum i aksernes skæringspunkt (0,0) og en radius på 1 (kaldet en enhedscirkel).

I Figur 1 afsættes inden i cirklen to diametre *A* og *B* (Figur 2), der mellem sig har en vinkel som svarer til, at:

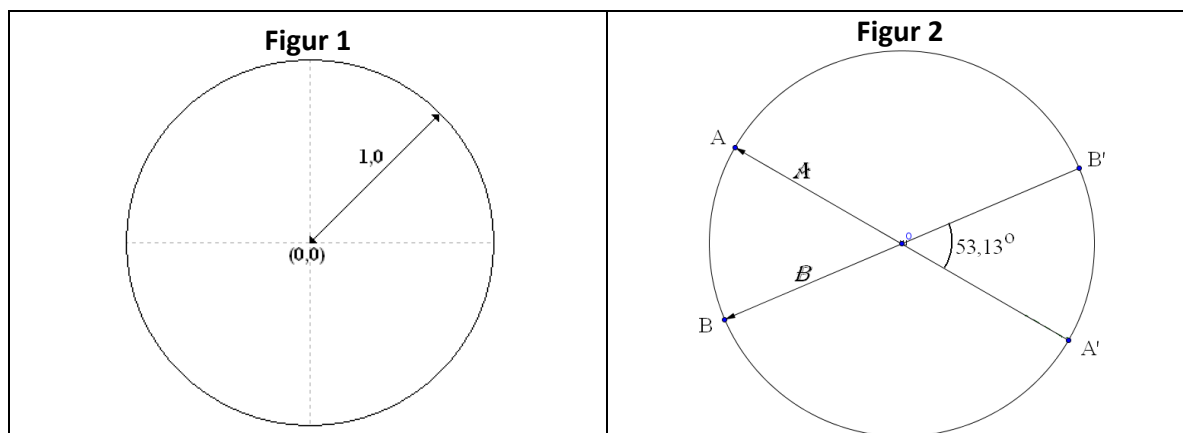
$$\cos^2(\text{vinkel}) = \text{korrelationen mellem variablene gymnasium og køn}$$

Data summeret i tabel 1 kan udregnes at have en korrelation mellem gymnasium og køn på 0,6 hvilket svarer til en vinkel mellem de to indtegnede linjer på ca. 53,13 grader.¹

¹ $\cos^2(\text{vinkel}) = 0,36 = 0,6^2$. Vinklen bliver dermed $\cos^{-1}(0,6) \approx 53,13^\circ$

² $\overrightarrow{OM'_b}$ og $\overrightarrow{OM_b}$ er afstanden fra centrum (punktet O) til punktet *M'**b* hhv. *M**b*, regnet med fortegn således at den er negativ i retning væk fra den

Den ene diameter løber mellem punkterne A' (Julie) og A (Romeo), mens den anden løber mellem punkterne B (Drenge) og B' (Piger).

I data fra tabel 1 (Vending) så vi i artiklens del 1, at regressionsanalyserne resulterede i følgende ligninger:

- a) I Simpel regression af x_a på y : $y^a = -0,48x_a + 0,74$
- b) I Simpel regression af x_b på y : $y^b = -0,16x_b + 0,58$
- c) I Multiple regression af x_a og x_b på y : $y^{a+b} = -0,6x_a + 0,2x_b + 0,7$

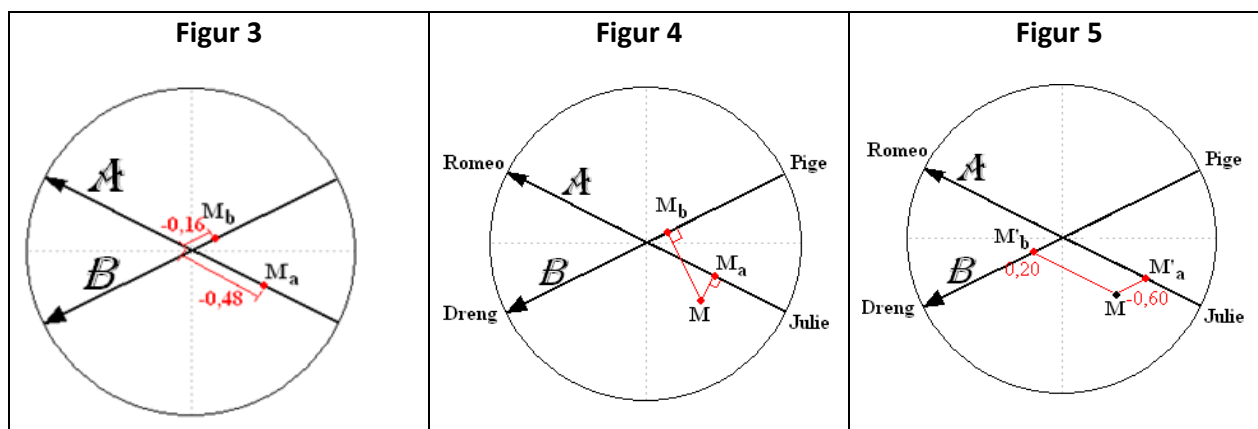
Som det fremgår er koefficienterne i regressionsligningerne sammenfaldende med:

- a) Værdierne i tabel 5 celle D1 og celle C1
- b) Værdierne i tabel 6 celle D1 og celle C1
- c) Værdierne i tabel 5 celle D3 tabel 3 celle D3 og tabel 2 celle C3.

Dette kan udtrykkes grafisk ved på Akse A at afsætte punktet M_a med koordinaten -0,48 (Globale effekt af faktor A). På Akse B afsættes punktet M_b med koordinaten -0,16 (Globale effekt af faktor B). Da begge størrelser er negative bevæger vi os fra centrum mod højre dvs. væk fra de pile, som angiver retningen på A og B [Figur 3].

En linje, der er vinkelret på A , trækkes nu fra M_a og en anden, der er vinkelret på B , trækkes fra M_b . Punktet M (variablen bestået) findes i skæringen mellem disse to [Figur 4].

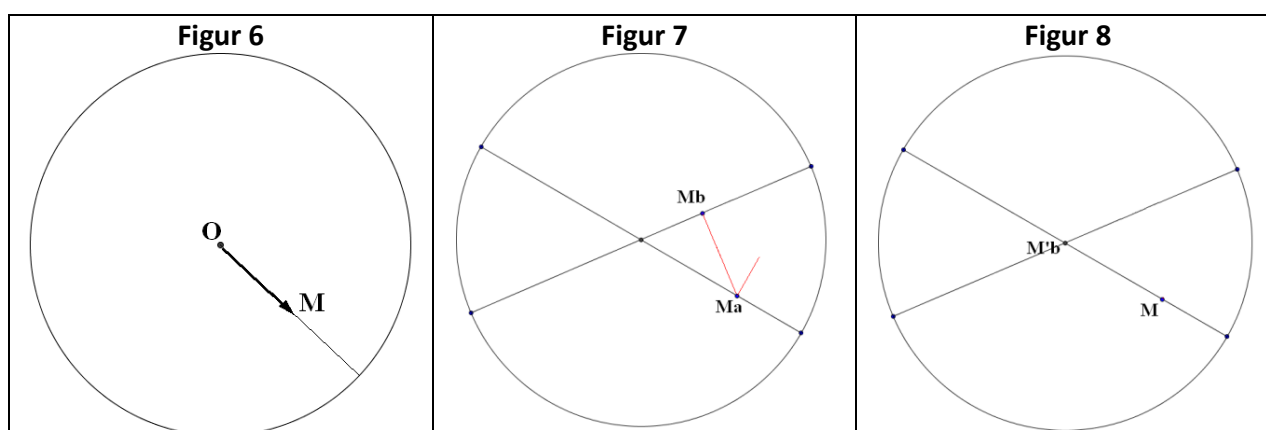
Herefter projeceres punktet M ind på akse A med en projektion, der løber parallelt med akse B . Herved fremkommer punktet M'a. På tilsvarende vis findes punktet M'a [Figur 5].

Betragter vi situationen efter placering af punktet M, gælder det således, at den globale effekt af faktor B (køn) fremkommer ved en *vinkelret* projektion af punktet M på akse *A* ($M_a = -0,48$) mens den globale effekt af faktor A fremkommer ved en *vinkelret* projektion af punktet M på akse *B* ($M_b = -0,16$). Tilsvarende kan de lokale effekter af faktor A og B findes ved *parallelle* projektioner ($M'_a = -0,6$ og $M'_b = 0,2$) [Figur 5].

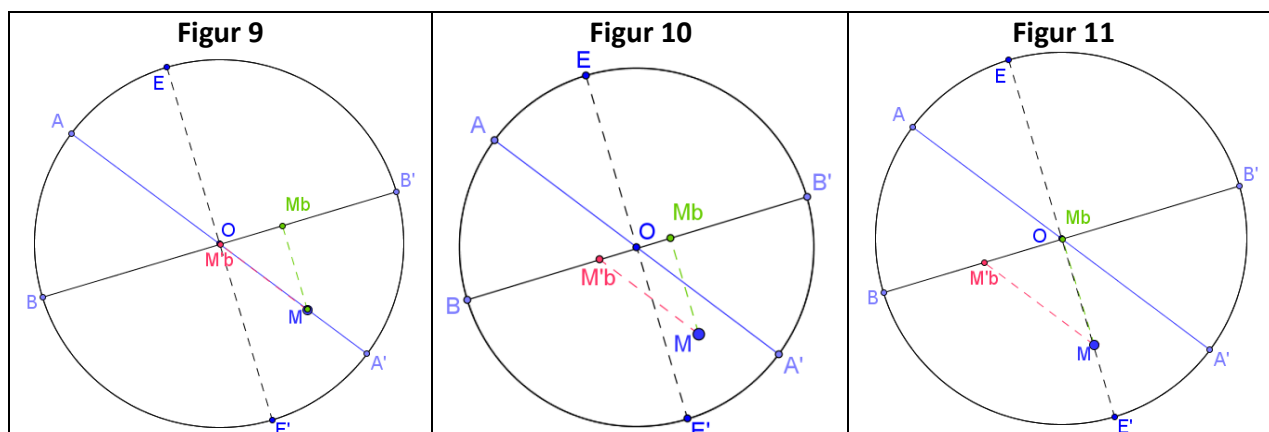
En sammenligning af den lokale effekt og den globale effekt svarer til at sammenligne projektionerne af den lokale effekt ($\overrightarrow{OM'_b}$)² og den globale effekt ($\overrightarrow{OM_b}$). I det konkrete tilfælde altså $\frac{\overrightarrow{OM'_b}}{\overrightarrow{OM_b}} = \frac{0,20}{-0,16} = -1,25$. Dette forhold mellem $\overrightarrow{OM'_b}$ og $\overrightarrow{OM_b}$ kommer grafisk til udtryk som *en bestemt retning*. På en bestemt radius, f.eks. den som er angivet i [Figur 6], vil forholdet $\frac{\overrightarrow{OM'_b}}{\overrightarrow{OM_b}}$ dermed være den samme, uanset hvor langt fra centrum punktet M ligger. Afstanden fra centrum er derimod et grafisk udtryk for, hvor godt den lineære regression beskriver sammenhængen mellem data, normalt symboliseret ved symbolet R^2 . I praksis er R^2 et mål for, hvor stor en del af variationen i responsvariablen (Y), som beskrives (eller forklares) af den lineære sammenhæng, som er output af den lineære regressionsanalyse. opstillede lineære sammenhæng. Denne værdi svarer til produktet af de skrå og de lige koordinater dvs: $R^2 = (-0,48 * -0,60) + (-0,16 * 0,2) = 0,256$.

Kvadratroden af dette tal svarer til længden af vektoren $\overrightarrow{OM}$ ($R = \sqrt{0,256} = 0,506$) og dermed afstanden fra centrum af cirklen til punktet M. Jo længere punktet M ligger fra cirkelns centrum, jo bedre beskriver den lineære funktion fra regressionsanalysen dermed variationen i responsvariablen (Y).

² $\overrightarrow{OM'_b}$ og $\overrightarrow{OM_b}$ er afstanden fra centrum (punktet O) til punktet $M'b$ hhv. Mb , regnet med fortegn således at den er negativ i retning væk fra den retning, som er angivet på de to diametre.

Retningens betydning

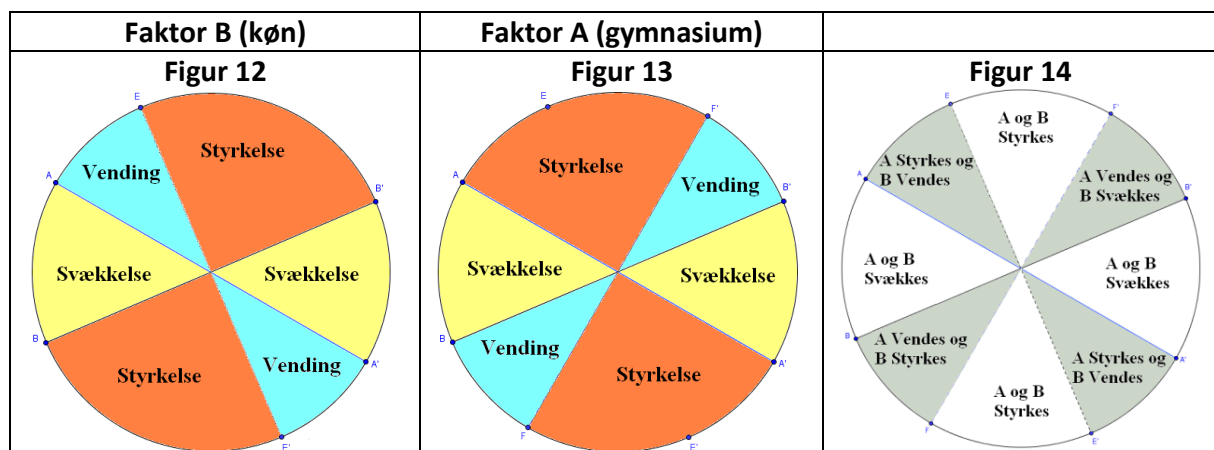
Med fokus på effekten af B (køn) kan korrelationscirklen deles op i 6 rum eller lagkagestykker med delinger langs akserne A og B , samt en (stiplet) linje, der står vinkelret på akse B , som i det følgende benævnes $B_{\perp}$ [Figur 9]. Det fremgår af [Figur 9], [Figur 10] og [Figur 11], at når punktet M bevæger sig rundt som viseren på et ur, vil projektionerne Mb og $M'b$ og forholdet $\frac{OM'b}{OMb}$ naturligvis også ændre sig. Bevæger man derimod punktet M længere fra eller tættere på, vil projektionerne Mb og $M'b$ ændres sig, men forholdet $\frac{OM'b}{OMb}$ vil som nævnt ovenfor være uændret. Forestiller man sig, at vi kører punktet M hele vejen rundt i cirklen, men hele tiden med en afstand fra centrum på 0,7, vil projektionerne og deres forhold undervejs antage følgende værdier.

	A'	A' - E'	E'	E' - B	B	B - A	A	A - E	E	E - B	B'	B' - A'
OM'b	0	→	0,53	→	0,7	→	0	→	-0,53	→	-0,7	→
OMb	-0,42	→	0	→	0,7	→	0,42	→	0	→	-0,7	→
$\frac{OM'b}{OMb}$	0	→ -		+ →	1	→	0	→		→	1	→

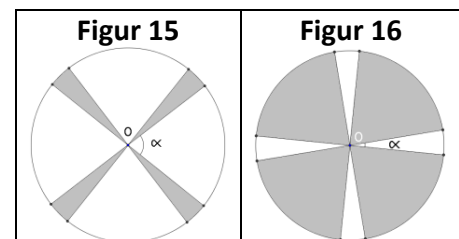
De to tomme felter indikere, at man ikke kan dividerer med 0.

Man kan selv udforske forholdet mellem M og dets lige og parallelle projektion i filen [ventilator](#)

Udtrykt grafisk kan vi dermed dele cirklen op i 6 felter med forskelligt forhold mellem den globale og den lokale effekt [Figur 12]. Et tilsvarende ræsonnement kan gennemføres for faktoren A (gymnasium), og igen vil cirklen kunne deles op i 6 rum [Figur 13].

Kobles de to cirkler sammen [Figur 14] fremgår det, hvordan cirklen kan deles op i rum, hvor de to faktorer bevæger sig parallelt, fordi begge styrkes eller svækkes, og i andre rum hvor den ene styrkes eller svækkes, og den anden vendes. Størrelsen af de forskellige rum vil variere med hvor svag eller stærk sammenhæng, der er mellem de to faktorer A og B, der er udgangspunktet. I det gennemgåede eksempel var korrelationen $= 0,36 = 0,6^2$. Jo stærkere sammenhæng mellem de to faktorer, jo større korrelation og jo mindre vinkel mellem A og B ³. Sammenhængen og korrelationen er dermed stor i [Figur 16], derfor bliver vinklen mellem A og B lille, og de grå områder, hvor sammenhængene vendes, store jf. [Figur 14]. Omvendt ser vi i [Figur 15] en svag sammenhæng mellem de to faktorer og derfor også en stor vinkel mellem A og B , hvormed de grå områder er små. Det vil sige, stor korrelation mellem faktor A og B gør de grå områder, hvor sammenhængen vendes for en af faktorerne, relativt store.

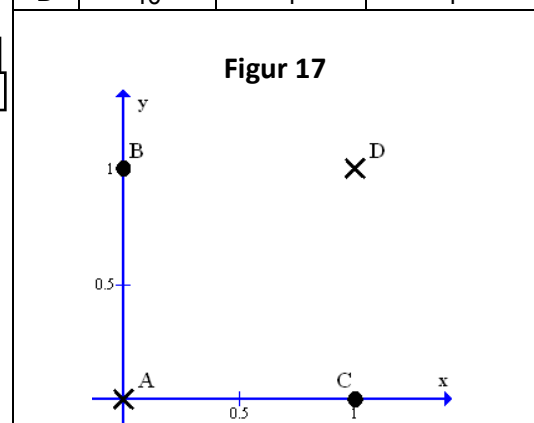

Regression og Principal Komponentanalyse

Vælger vi som her at gennemføre en Principal komponentanalyse, vil analysens første punkt være at omkonvertere inputvariablene, således at materialets forskelle er bedre repræsenteret på de to akser. Ser man på forandringen fra [Figur 17] til [Figur 19], bliver det tydeligt, hvordan det i praksis fører til, at den første (vandrette akse) kommer til at modstille Romeo+drenge og Julie+piger. De to punkter i [Figur 19], som ligger på den vandrette akse, er dermed dem, som i [Figur 17] er markeret med kryds (punkterne A og D), men hvorfor nu det?

Kigger man i tabellen over [Figur 17], fremgår det, at i punkt A og punkt D, der er de to punkter markeret med kryds i [Figur 17], er antallet af personer 40, mens det i de to øvrige punkter kun er 10. Det betyder, at teoretisk set ligger der 40 kryds ovenpå hinanden i både punkt A og D, mens der kun ligger 10 prikker oven i hinanden i punkterne B og C.

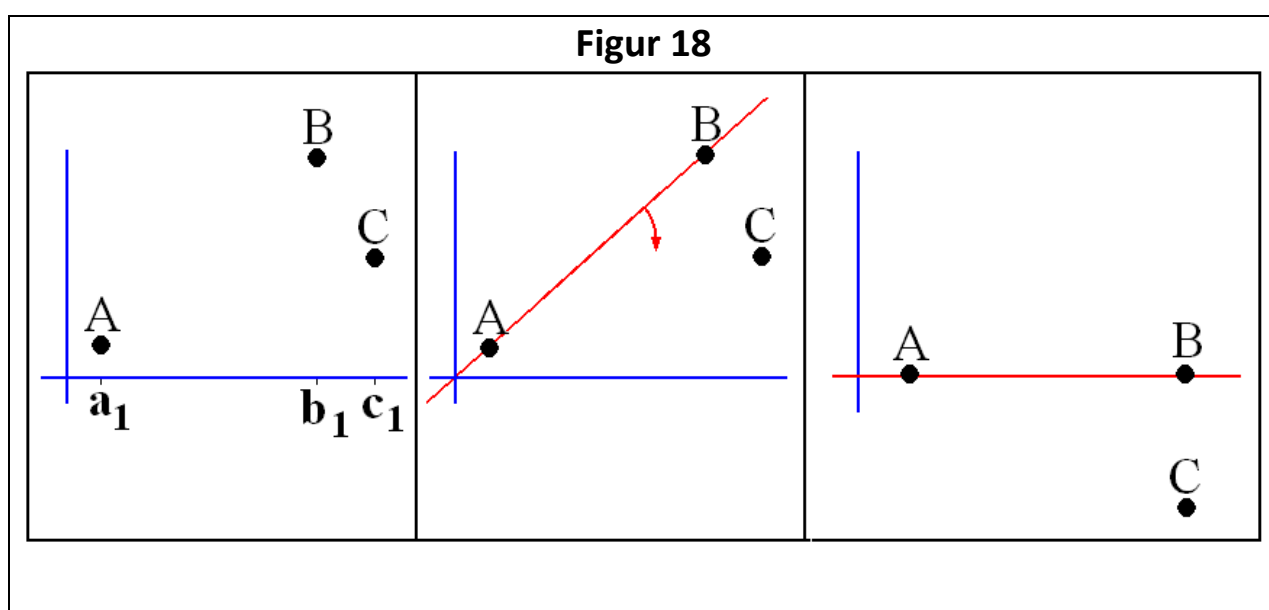
	Antal	Køn	Gymnasium
A	40	0	0
B	10	0	1
C	10	1	0
D	40	1	1

³ $\cos^{-1}(\theta) = 1 \Leftrightarrow \angle\theta = 0^\circ$, mens $\sin^{-1}(\theta) = 0 \Leftrightarrow \angle\theta = 90^\circ$

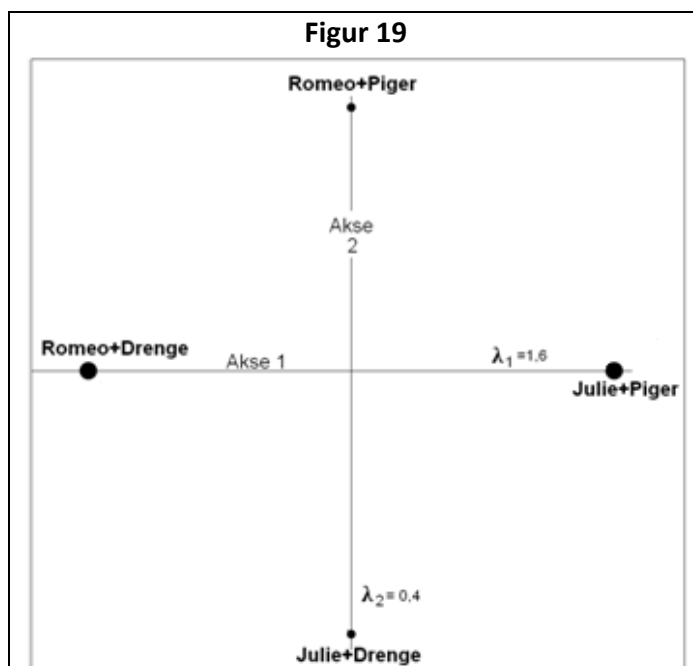
Når det kommer til at spille en rolle, hænger det sammen med ønsket om en afbildning, hvori førsteaksen opfanger en maksimal del af afstandene mellem punkterne, det vil sige af variansen. Man kan tænke på det på den måde, at der er flere punkter i position A og D, og derfor optræder afstanden mellem $A \rightarrow B$ mange gange, de afstande har dermed stor vægt. Måden at tage højde for det på er at lægge begge punkterne på den nye førsteakse, hvormed disse afstande bliver fuldstændigt afbildet på førsteaksen.

Pointen i den betragtning kan ses i [Figur 18](#), der viser to afstande af samme længde ($A \rightarrow B = A \rightarrow C$). Som det fremgår på grafen til venstre, opfanger den vandrette akse stykket $a_1 \rightarrow b_1$ af afstanden $A \rightarrow B$, men stykket $a_1 \rightarrow c_1$ af afstanden $A \rightarrow C$. Når stykket $a_1 \rightarrow c_1$ er længere end stykket $a_1 \rightarrow b_1$, handler det ikke om forskel på afstandene mellem punkterne, afstanden $A \rightarrow B$ var jo netop den samme som afstanden $A \rightarrow C$. Valgte vi nu at trække en linje gennem både A og B (midterste graf) og gøre det til den nye førsteakse (grafene til højre), så ville afstanden fra A til B blive opfanget fuldstændigt på førsteaksen. Det ville imidlertid kun være delvist tilfældet for afstanden fra A til C, det vil sige, nu ville det gælde, at $A \rightarrow B = a_1 \rightarrow b_1$, og at $a_1 \rightarrow b_1$ er længere end $a_1 \rightarrow c_1$.

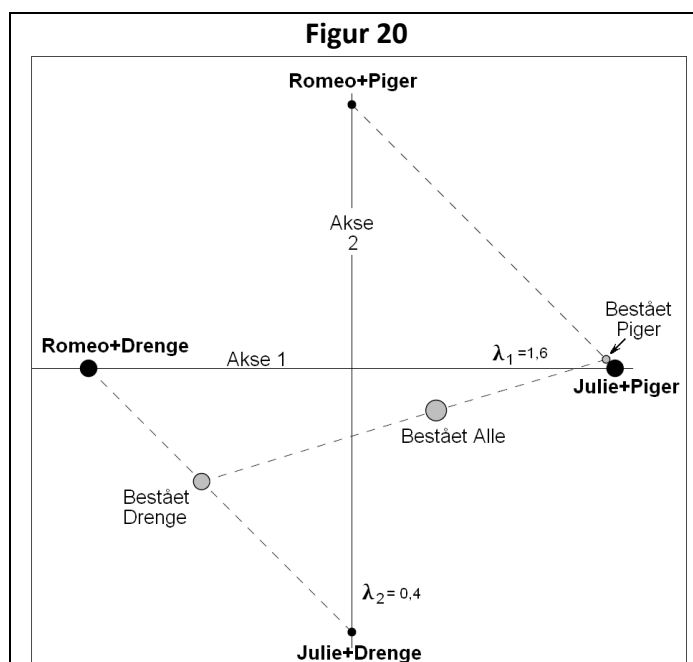
På [Figur 19](#) er det illustreret ved, at de to punkter på førsteaksen er større end de to øvrige.

Med den gennemførte variablekonvertering opnås en førsteakse, der repræsenterer 80% af materialets interti, der er et mål for de samlede afstande mellem punkterne, ($\lambda_1 = 1,6$ af totalt 2,0 dvs. $\frac{1,6}{2,0} = 80\%$), og en anden akse, der repræsenterer de sidste 20%. Der fremgår af Figur 19, at førsteaksen modstiller drenge på gymnasiet Romeo (venstre) og piger på gymnasiet Julie (til højre), mens akse nummer to modstiller drenge på gymnasiet Julie (bund) og Piger på gymnasiet Romeo (top). Fordelingen af drenge og piger på de to gymnasier er skæv. Gymnasiet Romeo, der har 80% drenge, kan derfor betragtes som et drengegymnasium, mens gymnasiet Julie, der har 80% piger, tilsvarende kan betragtes som et pigegymnasium. I det lys modstiller førsteaksen drenge på drengegymnasiet (venstre) og piger på pigegymnasiet (højre), men anden akse modstiller drenge på pigegymnasiet (bund) og piger på drengegymnasiet (top). Den første principale variable eller komponent er dermed i overensstemmelse mellem gymnasium og køn, mens anden principale variabel eller komponent er i uoverensstemmelse mellem gymnasium og køn.

Vi vælger nu at indlægge den tredje variabel (bestået/ikke-bestået) som såkaldt supplementær variabel (modsat køn og gymnasium, der var aktive variable), så får vi afbildet den tredje variabel på den eksisterende graf.⁴

Når variablen Bestået indlægges, vises tre yderligere punkter: Det gennemsnitlige punkt for *alle* der har bestået, det gennemsnitlige punkt for *piger* der har bestået og det gennemsnitlige punkt for *drenge* der har bestået. Det gennemsnitlige punkt for *alle* der har bestået, orienterer sig på førsteaksen tættere på Julie+piger end på Romeo+Dreng, fordi der er flere Julie+piger, der har bestået end der er Romeo+Drenge. På den lodrette anden akse er punktet tættere på Julie+Dreng end det er på Romeo+Piger, hvilket igen afspejler, at der er færrest af sidstnævnte. Taler vi om effekter kan man summerer resultatet således:

⁴ Havde vi i stedet valgt at medtage den tredje variable som aktiv, ville den være inddraget i aksernes placering, hvorfor de andre punkter ville ændre position.

- Den første principale variabel (overensstemmelse mellem gymnasium og køn) kan fortolkes som udtryk for, at flere piger er bestået på pigegymnasiet end drenge er bestået på drengegymnasiet.
- Den anden principale variabel (uoverensstemmelse mellem gymnasium og køn), kan fortolkes som udtryk for at flere drenge består på pigegymnasiet end piger gør på drengegymnasiet.

Ovenstående er resultatet, når et fænomen som vending udtrykkes i geometriske termer. Det bør bemærkes at selvom de to principale variable ikke korrelerer (de to akser står vinkelret på hinanden Figur 20) så omfatter ”effekten” af en principal variabel på den afhængige variabel både en global effekt og betingede effekter på de øvrige principale variable.

Afrunding

Som det er fremgået, kan regressions-procedurer forbindes med geometrisk data analyse. En geometrisk fremstilling kan udtrykke såvel de betingede som de globale effekter af regressionsanalysens variable.

Ulf Brinkkjær, Institut for pædagogik, Danmarks Pædagogiske Universitetsskole ved Århus Universitet

Review:

Brigitte Le Roux & Henry Rouanet, *Multiple Correspondence Analysis*, London, Sage, 2010, 115 s.

Jan Fredrik Hovden

“Modellen må følge data, og ikke omvendt. Dette er ... et trist trekk trekk ved tilpassingen av matematikken til samfunnsvitenskapene; en overflod av a priori spesifiserte modeller, som deretter blir konfronterte med data gjennom såkalte tester. Snart tjener testen til å rettferdiggjøre en modell på et felt der det finnes flere parameter å tilpasse enn de en selv har fastsatt utifra data. Testen tjener til å strengt forkaste de klokeste innvendinger en forsker kan ha. Men det vi har bruk for er en rigorøs metode som er i stand til å trekke ut strukturer med utgangspunkt i data.”
(Benzécri 1973:II:6).

Som sitatet fra Jean-Paul Benzécri, korrespondanseanalysens franske far¹ antyder, har den franske *Analyse des données*-tradisjonen en nokså annen tilnærming til statistisk analyse enn den rådende angloamerikanske tradisjonen. “Modellen må følge data, ikke omvendt” er ett av Benzécri’s kjente sitater, og kan illustrere den induktive filosofien som fundamental i MCA. I *Geometric Data Analysis* (Le Roux and Rouanet 2004:5), boken som *Multiple correspondence analysis* (2010) på mange måter er kortversjonen av, gjør Brigitte Le Roux og Henry Rouanet (sistnevnte døde dessverre i 2008) et nært beslektet skille mellom “multivariat analyse” som *kvantitativ, matrise- og utvalgsoorientert*, og “geometrisk analyse” (GDA) som *geometrisk, formell og deskriptivt orientert*. Noen viktige differensierende prinsipper for GDA (der enkel og multipel korrespondanseanalyse - heretter benevnt som CA og MCA - og prinsipal-komponentanalyse - PCA - er de tre sentrale metodene innen tilnærmingen) er slik for det første en *geometrisk tilnærming* der data blir representert som punkt i et geometrisk rom (i motsetning til vanlig multivariat analyse, der tall er basis og slutt-

¹ Denne æren må selvsagt dels deles med andre, som f.eks Ronald Fisher hvis arbeider om optimal skalering fra 1940-tallet inneholder de grunnleggende formlene for enkel korrespondanseanalyse. For mer om metodens statistiske forhistorie, se Le Roux & Rouanet (2004:11).

produkt av prosedyrene), metodene er basert på *lineær algebra* (fremfor matrisealgebra)² og der den angloamerikanske tradisjonen har en "utvalgs-orientert" tilnærming til data og et medfølgende fokus på signifikanstesting, legger GDA vekt på at den *deskriptive analysen* kommer først), eller igjen med Benzécri sine ord: "Statistikk er ikke sannsynlighetslære!". Dette betyr *ikke* at MCA ikke har prosedyrer knytt til statistisk inferens eller ikke kan brukes som en konfirmerende (versus eksplorerende) teknikk, en vanlig misforståelse som vi skal komme tilbake til. Men kombinasjonen av den ubrutte linjen tilbake til Benzécri og Bourdieu-tradisjonen (førstnevnte var veileder på Le Roux sin doktoravhandling, og begge var nære medarbeidere av Bourdieu i hans senere år) og den konsekvente tydeliggjøringen av MCA som en analysemetode med tydelig andre underliggende prinsipp enn den vanlige angloamerikanske tradisjonen de fleste av oss er kjent med bidrar til å skille - og løfte opp – Le Roux og Roaunet sine arbeid om korrespondanseanalyse fra andre engelskspråklige innføringsbøker (se f.eks Greenacre 1984; Greenacre 2007; Clausen 2009).

Først litt historikk og en kort tilstandsrapport: Enkel korrespondanseanalyse (CA) - for analyse av en krystabell - ble etablert av Benzécri i 1963 og etterhvert kombinert med andre metoder og generalisert til en multivariat analysemetode (multipel korrespondanseanalyse – MCA) på tidlig syttitaltall. Utover syttitallet levde korrespondanseanalysen i "storslått isolasjon" (s3) som en utbredt metode i fransk samfunnsforskning, men nesten ukjent i andre land. Fra midten på åttitallet blir imidlertid metoden mer kjent for et engelskspråklig publikum. Pierre Bourdieu (sammen med Monique de Saint Martin) publiserte sitt første arbeid der korrespondanseanalyse ble brukt i 1976 med "Anatomie du Goût", og med den engelskspråklige publikasjonen av *Distinksjonen* (1984) blir metoden for alvor kjent for et internasjonalt publikum samtidig som de første engelskspråklige lærebøkene dukker opp (Greenacre 1984; Lebart, Morineau et al. 1984). Rommet av sosiale posisjoner og livsstiler i *Distinksjonen* er fremdeles det mest kjente eksempelet på metoden (ironisk nok basert på en nokså "ustandard" fremgangsmåte for MCA³), og betydningen av Bourdieus arbeid for å utvikle metoden som sosiologisk redskap og å gjøre den kjent for et ikke-fransk publikum kan vanskelig overvurderes, noe som Le Roux og Roaunet også understreker. Her bør også nevnes Bourdieus understreking av den nære sammenhengen mellom korrespondanseanalysens logikk og den sosiale verdenens logikk (spesielt står Bourdieus bruk av feltbegrepet fra syttitallet og fremover i et symbiotisk

² Betegnelsen "matrisealgebra" blir i matematisk teori vanligvis brukt om de mest grunnleggende matriseoperasjoner, som ganging, deling, pluss/minus etc., mens "lineær algebra" vanligvis refererer til mere avanserte operasjoner knytt til vektorer, egenverdier, egenvektorer, dekomponering etc.

³ Bourdieu sier selv i klartekst på s126 i den engelske utgaven av *Distinksjonen*: "The figures presented here are *not* plane diagrams of correspondence analyses, although various such analyses were drawn on in order to construct them..." (min uthevelse). Som det går fram av bokens appendiks 1 og 2, er kartet ikke et direkte resultat av en MCA på et enkelt datasett, men derimot resultatet av kombinerende av MCA-analyser av flere ulike datasett (inkludert to ulike surveyer gjort av Bourdieu selv i 1963 og 1967-68, en survey gjort av INSEE i 1967 og en gjort av det franske kulturministeriet i 1973 - begge to sistnevnte om kulturelle praksiser), og manuell innplassering av kategorier basert på ei nærlæsing av annen statistikk. Kartet har slik også element av det Bourdieu med sin analyse av det politiske rommet i samme bok kaller et "provisorisk diagram" og et "teoretisk skjema" (Bourdieu 1984:452-3).

forhold til MCA).⁴ Interessant nok er den franske geometriske tilnærmingen til statistisk analyse etter Le Roux og Rouanets vurdering fremdeles “nokså isolert” innen feltet av multivariat statistikk, og for MCA sin del er situasjonen også “nokså dårlig”, da metoden “er fremdeles sjeldent diskutert og derfor underbrukt” (s3). *Multiple Correspondence Analysis* med sin tilgjengelige men samtidige grundige form burde slik ha potensiale til å gi metoden større utbredelse og samtidig oppklare en del misforståelser om metoden.

Før gjennomgangen av bokens innhold er det på plass med en advarsel: Under tegnede er sosiolog og ikke statistiker. Selv om jeg gjennom bruk av MCA gjennom 15 år har opparbeidet en elementær forståelse av den statistiske basis for analysemetoden, kan jeg ikke vurdere det statistiske håndverket i *Multiple Correspondence Analysis*. Gitt forfatterene og det faktum at boken er utgitt på SAGEs kvalitetsbevisste serie “Quantitative Applications in the Social Sciences” er det imidlertid ingen grunn til å tro at dette noe annet enn uklanderlig. Derimot har jeg en del erfaring med MCA som et praktisk, sosiologisk verktøy brukt på “real-life data”, noe som passer bra da Le Roux og Rouanet presenterer sin lille bok som en *ikke-teknisk* og forskningsrettet introduksjon til multipl korrespondanseanalyse. Om det store omfanget av formler og matematiske utlegninger i boken av den jevne samfunnsviter vil bli oppfattet som ikke-teknisk er nok tvilsomt, men det er klart at Le Roux og Rouanet lykkes på forbildelig vis å i et kort format (115s) formidler både det matematiske grunnlaget og den praktiske logikken i metoden på en måte som burde være tilgjengelig for de fleste med et minimum av statistisk grunnlag og interesse.

Boken er inndelt i seks kapitler. *Introduksjonskapittelet* drøfter kort MCAs hovedprinsipp og historikk som dels skissert innledningsvis, i tillegg til å gi en smakebit på fremgangsmåten og hovedbegrepene i analysemetoden gjennom et praktisk eksempel om kulturpreferanser i Storbritannia (Le Roux, Rouanet et al. 2008). Det grunnleggende resultat fra MCA er to geometriske rom (eller punktskyer, fr. *nuage*), rommet av individer og rommet av kategorier (eller “rommet av egenskaper”, som Bourdieu ofte kalte det). *Kapittel 2* introduserer individskyens geometri, og med dette også det matematiske grunnlaget for utregninger av skyens *inertia* (eller varians), avstander mellom punkt, punkts relative og absolutte bidrag og prinsipalaksene, mens *kapittel 3* viderefører dette i en introduksjon til de sentrale prinsipper, begrep og statistikker i MCA. Den påfølgende eksemplifisering av metoden gjennom en detaljert analyse og tolking av tidligere nevnte smaksdata er ett glimrende *exemplum* som mange nok vil finne svært oppklarende. Det er også bra at boken både dekker MCA av indiktor-matriser og Burt-tabeller, da dette ofte fremstår som forvirrende alternativ for de som skal gjøre slike analyser for første gang. *Kapittelet* drøfter også kort spesifikk MCA (SpeMCA) og klassespesifikk MCA (CSA). Førstnevnte er rett og slett “real-life” MCA

⁴ “I use Correspondence Analysis very much, because I think that it is essentially a relational procedure whose philosophy fully expresses what in my view constitutes social reality. It is a procedure that ‘thinks’ in relations, as I try to do it with the concept of field.” (Bourdieu and Krais 1991). For mer om Bourdieus forhold til korrespondanseanalysen se (Le Roux, Rouanet et al. 2000).

på data der uønskede kategorier - som kategorier med relativt svært få individ (<5%), "vet ikke"-kategorier og manglende svar - blir tatt ut av analysen som aktive punkt (som påvirker rommets konstruksjon) og blir gjeninnført som passive punkt - også ofte kalt *supplementærpunkt* (som ikke gjør det). Klassespesifikk MCA er derimot enkelt sagt en MCA analyse av et subsett av individene i det originale datasettet, en fremgangsmåte som Bourdieu viser i sine kart over "smaksvariasjoner" hos henholdsvis de dominerende fraksjoner og småborgerskapet i *Distinksjonen* (Bourdieu 1984:262,340).

Kapittel 4 omhandler *strukturert dataanalyse*. Utgangspunktet er at vi vanligvis har mer informasjon om individene enn det er fornuftig å bruke som aktive punkt i MCA, da analysemetoden forutsetter en viss homogenitet i kategoriene (s 11) som blir brukt til å konstruere rommet ("All in all, doing a Correspondence Analysis is nothing more than diagonalizing a matrix. The point is just to pick up the right matrix to diagonalize" – Benzécri). Vanligvis ønsker en derfor vanligvis å bruke noe av denne ekstra informasjonen (som Le Roux og Rouanet logisk nok, men litt forvirrende kaller "strukturende faktorer") – f.eks kjønn – til å supplere tolkingen av kartet, vanligvis i form av *supplementærpunkt*⁵. Slike punkt har imidlertid en viktig begrensing: de viser oss bare den *gjennomsnittlige* posisjonen til en kategori, ikke *spredningen* (subskyen) til individene som har dette kjennemerket. Dette er en begrensing Bourdieu selv pekte på i de ovennevnte analyser av smakens variasjoner i de dominerte klasser og småborgerskapet, og et problem han forsøkte løse ved å tegne bokser i kartet som illustrerte spredningen av individene til ulike yrkeskategorier i rommet (Le Roux, Rouanet et al. 2000:3). Av denne årsak er bruk av supplementærvariabler i MCA bare det "første steg" i en strukturert dataanalyse (s68), og for en mer nyansert analyse har Le Roux og Rouanet senere utviklet et utmerket - om fremdeles lite utbredt⁶ - verktøy for dette, *konsentrasjonsellipser*, som antyder subskyens geometri i kartet. Hoveddelen i kapitlet er derfor viet disse ellipsene.⁷

Kapittel 5 tar oppgjør med en nevnt vanlig misforståelse om korrespondanseanalyse, nemlig at dette primært er en induktiv/beskrivende teknikk og ikke egner seg til *statistisk inferens*. Selv om Benzécri som sitatet innledningsvis illustrerer var svært skeptisk til *test*-mentaliteten som underligger mye av angloamerikansk-statistikk, er metoder og statistikker for slik inferens etterhvert blitt en naturlig del av MCA sin verktøykasse, f.eks tester om en kategori (Lebart, Morineau et al. 1995:181-4) har en plassering signifikant ulik nullpunktet utgjort av en prinsipalakse. I GDA er

⁵ I studier av livsstiler bør en for eksempel ikke blande indikatorer på sosiale posisjoner og indikatorer for livsstiler som aktive punkt i samme analyse, men enten lage et rom av sosiale posisjoner (utifra kapitaltilganger) og så projisere inn livsstilene som supplementærvariabler – eller omvendt. Det beste er selvsagt å gjøre begge deler - det som Lebart og Morineau (1984:111) kaller for en "resiprok" analyse.

⁶ Dette skyldes ikke bare uvitenhet fra de praktiserende, men også at slike ellipser kun er tilgjengelig i fullform i programpakken SPAD (www.cisia.fr), og delvis i R (www.r-project.org), og ikke i mer utbredte program som SPSS eller STATA.

⁷ Siste delen av kapitlet som omhandler "additive" subskyer (der subskyer definert av to eller flere egenskaper) og utregningen av "struktureffekter" overgikk imidlertid over min forstand, og kunne trolig tjent på en klarere motivering og substansiell tolking av eksempelet.

imidlertid slike tester alltid sekundære den statistiske beskrivelsen ("Beskrivelse først, inferens senere!" – Benzécri) og innlemmet i et *kombinatorisk rammeverk* som er mer i harmoni med metodens filosofi og geometriske basis. Kapittelet presenterer både typikalitet- og homogenitet-tester, der førstnevnte omhandler i hvilken grad en subsky er atypisk for populasjonen den er trukket fra, mens sistnevnte type test er rettet om spørsmålet om to subskyer/kategorier har en signifikant ulik plassering en kryssende prinsipalakse eller en annen subsky/kategori i planet, jfr. eksemplet med Lebart et. al ovenfor. Le Roux og Rouanet demonstrerer også hvordan konfidensellipsene kan brukes til slike tester, i form av å tegne konfidenssoner rundt rommets geometriske gjennomsnitt (s 89). *Siste kapittel* gir to opplysende eksempler på mer avansert bruk av MCA ved en gjennomgang av Bourdieus siste publiserte arbeid med bruk av metoden ("The Field of Publishers in France" (Bourdieu 1999) og en analyse av det norske maktfeltet (Hjellbrekke, Korsnes et al. 2007). Appendikset har også instruktive råd om egnet programvare til MCA.

Vi omtalte innledningsvis den induktive filosofien som fundamental i MCA, med vekt på beskrivelse av strukturer fremfor modellering, og knytt til dette finnes et annet særtrekk med metoden sammenlignet med mange andre multivariate metoder: dens relative modellfrihet. I motsetning til f.eks enkel faktoranalyse forutsetter MCA f.eks ikke at dataene er normalfordelte eller lineært relaterte. Selv om Benzécri utsagn om at korrespondanse-analysen gjør det mulig å skue direkte inn i Guds skaperverk⁸ er i overkant sterk, er MCA et verktøy som i praksis er svært sensitivt for de underliggende strukturene i data, og dette skaper både muligheter (originale, nyanserte og innsiktsfulle analyser) og utfordringer (*really* screwing things up) for forskeren.⁹ Heldigvis gir Le Roux og Rouanet i boken som nevnt ikke bare utmerkede eksempler på korrespondanseanalyse i praksis ved steg-for-steg analyser av flere ulike datasett, men også noen praktiske tommelfingerregler for å hindre de vanligste feilene (som behovet for å utelate kategorier under en viss relativ størrelse og å sikre at variablene i analysen er balanserte ved å ikke ha alt for ulikt antall kategorier).

Fra egen erfaring med slike analyser skulle jeg imidlertid gjerne sett at boken var utvidet med enda flere slike håndverkspraktiske råd. Først og fremst tror jeg mer om hvordan man skal tolke karakteristiske mønster i kategori- og individskyen – hva de sier oss om våre data – ville være til uvurderlig hjelp for de med lite erfaring med metoden, da disse strukturene kan informere oss om alvorlige problem med de valgte variablene (som hesteko/Guttman-effekten som oppstår når det eksisterer et kvasi-funksjonelt forhold mellom disse) og behov for å gjøre separate analyser av underutvalg av individ (se f.eks Volle 1993:155-161). Men det er selvsagt en grense for hvor mye en kan ta med på 115 sider. For den jevne samfunnsforsker gir *Multiple*

⁸ "The essence of things created by God" (van Meter, Schiltz et al. 1994:129), også referert av Michael Greenacre i kurs i korrespondanseanalyse March 2002 på Zentralarchiv für Empirische Sozialforschung, Universität zu Köln.

⁹ Sistnevnte skal også være noe av grunnen til at MCA møtte en del motstand fra statistikere i Frankrike den første tiden (van Meter, Schiltz et al. 1994:133).

Correspondence Analysis en svært vellykket og etterlengtet kortintroduksjon til analysemetoden og filosofien bak.

For de som ønsker dykke tyngre ned i analysemetoden tilbyr Le Roux to andre gode ressurser: For det første boken *Geometric Data Analysis* (Le Roux and Rouanet 2004), som med sine 475 sider er det moderne standardverket innen MCA/GDA og har supplerende/utvidet informasjon om det aller meste som dekkes i *Multiple Correspondence Analysis*. For det andre har Le Roux en glimrende nettside på både fransk og engelsk (<http://www.math-info.univ-paris5.fr/~lerb/>), som i tillegg til supplerende materiale til boken (i form av fargeversjoner av kartene og nedlastbare datafiler fra noen av eksemplene) også har en FAQ for vanlige spørsmål knytt til bruk av korrespondanseanalyse.¹⁰

Jan Fredrik Hovden, Førsteamanuensis, Universitetet i Bergen,
Forsker II, Høgskulen i Volda

Referanser

- Benzécri, J. P. 1973. *L'analyse des données*. Paris, Dunod.
- Bourdieu, P. 1984. *Distinction : a social critique of the judgement of taste*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Bourdieu, P. 1999. Une révolution conservatrice dans l'édition. *Actes de la recherche en sciences sociales* 126-127: 3-28.
- Bourdieu, P. & M. de Saint Martin 1976. L'Anatomie du goût. *Actes de la recherche en sciences sociales* 5: 2-212.
- Bourdieu, P. & B. Krais 1991. 'Meanwhile, I have come to know all the diseases of sociological understanding'. In *The Craft of Sociology*. P. Bourdieu, J.-C. Chamboredon & J.-C. Passeron, 247-259. Berlin: de Gruyter.
- Clausen, S.-E. 2009. *Multivariate analysemetoder for samfunnsvitere*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Greenacre, M. 1984. *Theory and applications of correspondence analysis*. London: Academic Press.
- Greenacre, M. J. 2007. *Correspondence analysis in practice*. London: Chapman & Hall.
- Hjellbrekke, J., O. Korsnes, et al. 2007. The Norwegian Field of Power anno 2000. *European Societies* 9 (2): 245-273.
- Le Roux, B. & H. Rouanet 2004. *Geometric Data Analysis*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- Le Roux, B. & H. Rouanet 2010. *Multiple Correspondence Analysis*. London: Sage.
- Le Roux, B., H. Rouanet, et al. 2000. The Geometric Analysis of Questionnaires: The Lesson of Bourdieu's La Distinction. *Bulletin de Méthodologie Sociologique* 65: 5-15.
- Le Roux, B., H. Rouanet, et al. 2008. Class and cultural division in the UK. *Sociology* 42: 1049-1071.
- Lebart, L., A. Morineau, et al. 1995. *Statistique exploratoire multidimensionnelle*. Paris: Dunod.
- Lebart, L., A. Morineau, et al. 1984. *Multivariate descriptive statistical analysis correspondence analysis and related techniques for large matrices*. New York: Wiley.
- van Meter, K. M., M.-A. Schiltz, et al. 1994. Correspondence Analysis: A History and French Sociological Perspective. In *Correspondence analysis in the social sciences*. M. Greenacre & J. Blasius. London: Academic Press.
- Volle, M. 1993. *Analyse des données*. Paris: Economica.

¹⁰ Når dette ble skrevet inneholdt denne FAQ bare et spørsmål og svar, men Le Roux har lovet å oppdatere denne etterhvert.

Review:

Jens Arnholtz Hansen & Peter Koudahl (red.), *Med Bourdieu i Empirien. Eksempler på praktisk empirisk arbejde*, Hexis 2007, 140 s.

Ulf Brinkkjær

Med Bourdieu i Empirien er en antologi med 11 bidrag. I det første bidrag fortsætter Staf Callewaert (SC) sine 1994-overvejelser i: *Om det der (måske) savnes i dansk pædagogisk forskning*. Den gang kritiseredes megen pædagogisk forskning for at være for interesseret i at gennemføre forbedringer eller at løse problemer og for lidt interesseret i at registrere og forklare, hvordan tingene var. I dette bidrag, der er en nedskrivning af et foredrag, som har været offentliggjort tidligere, redegør SC for det første for, at betegnelsen *forskning* er uegnet, fordi forskning betyder, at man leder efter noget – sådan helt generelt, hvorimod *videnskab* er en historisk størrelse. Lige så *historisk en størrelse som det, at vi en dag fik sygesikring*, som SC siger det med et citat fra Bourdieu. Selvom jeg kun synes foredragsformen kun virker delvist, når den bliver nedskrevet, bidrager teksten til en frugtbar og tydelig sondring mellem videnskab som en erkendelsespraksis og teknologi som en forandringspraksis.

Bogens øvrige 10 bidrag er skrevet af Peter Møller Pedersen; Søren Gytz Olesen; Jens Peter Thomsen, Peter Engelbrekt Petersen & Thomas Lejre; Peter Koudahl; Ole Hammerslev; Jens Arnholtz Hansen; Kate Østergaard; Stinne Glasdam; Kirsten Beedholm og Inga Axelsen. Af de 10 bidrag beretter de 9 om empirisk informerede forskningsarbejder (primært lavet i forbindelse med ph.d.-afhandlinger), der er inspireret af Bourdieus værk. For det sidste bidrags vedkommende stammer den tilsvarende inspiration fra Foucault.

I bogens kapitler diskuterer et bidrag, hvordan konstruktioner af køn både forudsætter og spiller sammen med den sociale læring på pædagoguddannelsen. Et andet har fokus på den sociale rekruttering af både lærere og studerende til samme uddannelse. Her diskuteres rekrutteringens systematiske træk, og hvordan denne rekruttering og de strategier, som den omsættes i, samtidig er med til at forme uddannelsen. Fokus på studenterrekruttering og dennes samspil med livsstrategier findes

tilsvarende i et bidrag om *Studiekulturer og sociale baggrunde på lange videregående uddannelser*, men nu med parallelt fokus på Arkitektstudiet, Humanistisk Basis på RUC, Jura og Retorik. Via en korrespondancanalyse demonstreres Bourdieus relationelle perspektiv. Desværre er den tilhørende grafik faldet ud af teksten. Næste bidrag har fokus på erhvervsuddannelserne og diskuterer på den baggrund interne modsætninger i regeringens målsætning om, at 95% får en ungdomsuddannelse, og det vises, hvordan omdrejningspunkterne herfor måske hænger sammen med at feltets forskellige agenter har meget forskellige mål og strategier. Denne generelle samfundsmæssige målsætning brydes dermed ned til en række kampe og spændinger mellem forskellige positioner. Lidt i samme tråd har det følgende bidrag fokus på, hvordan det, som i dag betragtes som et neutralt retssystem, i høj grad er produkt af politiske og sociale interesser på det tidspunkt, hvor feltet voksede frem. Den sociale betydning af forandringer i indsatsen for at bringe ledige i beskæftigelse er omdrejningspunkt i næstfølgende bidrag. Det efterfølges af et bidrag om ritualer. Med ramadanen som eksempel diskuteres ritualer som en bestemt form for sociale handlinger. Herefter følger et bidrag om såkaldte klinisk kontrollerede forsøg, som omdrejningspunkt i kræftbehandling og et andet om den sygeplejefaglige diskurs. Endelig sluttet med et bidrag, der har fokus på sundhedspleje og de indsatser, der retter sig mod "svagt stillede børn".

Pointen med så stenografisk at skitsere de forskellige bidrags konkrete fokuspunkter er at pege på, at bogen faktisk lever op til sin egen målsætning om, at "vise hvordan det i praksis kan lade sig gøre at oversætte de mange teoretiske indføringer i Bourdieus univers til empiriske forskningsprojekter i praktisk form" (s. 5). Og at man emnemæssigt når ganske langt omkring.

Hovedparten af bidragene, men desværre ikke dem alle, gør endvidere en del ud af at diskutere, hvordan inspirationen fra Bourdieu har haft betydning, både for hvordan man metodisk er gået frem i de forskellige projekter, men også for hvordan man helt grundlæggende har tænkt, eller søgt at tænke de grundlæggende udgangspunkter. Undervejs fører det til en række interessante overvejelser om, hvordan inspirationen fra Bourdieu påvirker tænkning i køn, giver en kritisk distance til SFI's klassiske tænkning i socialgrupper og en statslig tænkning i så forskellige ting som "ungdomsuddannelse", "arbejdsløs", "kræftsyg" og "svagt stillet" – for blot at nævne nogle centrale eksempler. Tilsvarende findes en række metodiske refleksioner af, hvorvidt man overhovedet kan objektivere et område, man selv har dyrket professionelt i årevis, samt vanskelighederne med at fortolke interviews som såkaldte feltanalytiske bidrag, der har fokus på "historien i feltet", snarere end at gribe til mere psykologiserende forklaringer i stil med det, der ofte ses i såkaldte livshistoriske interviews. Endelig rummer forskellige bidrag refleksion af brug af såvel skriftlige kilder, interviews og surveys som redskaber til konstruktion af data.

I langt hovedparten af bogens bidrag fremstår Bourdieus værk som enten det eneste eller det helt dominerende inspirationsgrundlag. Det er dermed meget spar-

somt, hvad bogen rummer af diskussioner af anden parallel litteratur – både på de indholdsmæssige og mere metodiske og teoretiske områder.

Min samlede vurdering er derfor, at det er en bog at blive klogere af, hvis man interesserer sig for konstruktion og analyse af empiri som redskab til at finde ud af noget om (dele af) verden. Bogen lykkes faktisk i flere af bidragene med at gøre inspirationen fra Bourdieu til en både begrebslig og metodisk værktøjskasse. Mange traditionelle bøger, der diskuterer metode, lider under, at de handler om netop *metode* – sådan abstrakt set. Lidt polemisk kan det sammenlignes med en kogebog, der ikke fortæller hvilke ingredienser, der skal til en bestemt ret, men blot handler om madlavning – sådan abstrakt set. Den ulykkelige uvane er denne bog foruden.

Jens Arnholtz Hansen & Peter Koudahl (red.), *Med Bourdieu i Empirien. Eksempler på praktisk empirisk arbejde*, Forlaget Hexis, København.

140 sider. ISBN 978-87-992050-0-4.

Pris 100,- kr + forsendelse for medlemmer af Hexis; 129,- kr + forsendelse for ikke-medlemmer jf. <http://www.hexis.dk/bog-1.html>, hvor bogens indledning gratis kan downloades. Bestilles ved at sende en e-mail til forlag@hexis.dk.

Nyhedsbrevet # 42

HVORFOR BOURDIEU?

Temadag i anledning af Hexis' 10-års jubilæum

Fredag 26. november 2010 kl. 13-18
Københavns Univ. CSS, Øster Farimagsgade 5
Lokale 5.0.28

Frem til midten af 1980erne var han nærmest ukendt i Danmark/Norden, men i dag læses Pierre Bourdieu flittigt af forskere, undervisere, studerende og samfundsdebattører. Hans begreber om habitus, kapital og felt og hans reflektive sociologiske metode inspirerer tænkning og empirisk arbejde på vidt forskellige fag og uddannelser.

Hvad ligger bag Bourdieus gennemslag i dansk/nordisk kultur- og samfundsvidenskab? Hvilken består attraktionen ved Bourdieus værk, begreber og metoder? Hvorfor blev han for mange en afgørende videnskabelig inspiration og/eller et samfundskritisk pejlemærke? Hvad var og er det for spørgsmål Bourdieu bedre end andre sociologer kan formulere og måske besvare?

På temadagen *Hvorfor Bourdieu?* vil disse spørgsmål blive belyst fra forskellige vinkler i oplæg af en række Bourdieu-influerede forskere.

Temadagen afrundes med åben

fødselsdags-reception

i anledning af tiåret for dannelsen af foreningen Hexis og udgivelsen af antologien *Hvorfor Bourdieu?*, red. Kim Esmark, Marianne Høyen og Kristian Larsen.

Alle er velkomne!

Nærmere program følger på www.hexis.dk!

Fondation Bourdieu

Siden 2005 har gruppen omkring den meget aktive fransktalende tysker Franz Schultheis, professor ved universitetet i Genève, drevet Fondation Bourdieu, hvis hjemmeside byder på ganske meget interessant stof. Der er f.eks.

- en side med liste over nye publikationer, dvs. tidsskrifter og bøger på tysk, fransk og engelsk, med kort beskrivelse: <http://www.fondation-bourdieu.org/index.php?id=4> – bl.a. et nyt kollektivværk af Schultheis & Co. om arbejdsliv: *Ein halbes Leben. Biografische Zeugnisse aus einer Arbeitswelt im Umbruch* (UVK, 2010) – en bog, der med sine 37 interviews udgør en slags fortsættelse af Schultheis & Co's tidligere *Gesellschaft mit begrenzter Haftung* (se anmeldelse i *Praktiske Grunde*, nr. 3-4, 2008, s. 45-49).
- en henvisning til en 14 binds Bourdieu-udgave på tysk, som planlægges udgivet af Franz Schultheis og Stephan Egger på det lille UVK-forlag i Konstanz – tre bind er i skrivende stund udkommet: http://www.uvk.de/suchList.asp?WKorbUID=679815&Schr_Reihe_ID=121
- nogle papers på fransk og tysk fra Bielefeld-konference i 2009: "Was tun mit dem Erbe" – hvad skal man stille op med arven fra Bourdieu: [http://www.fondationbourdieu.org/index.php?id=42&tx_ttnews\[tt_news\]=29&cHash=2c8785fcce018ee993d7c2cc0316a99e](http://www.fondationbourdieu.org/index.php?id=42&tx_ttnews[tt_news]=29&cHash=2c8785fcce018ee993d7c2cc0316a99e)

I sit paper fra nævnte konference skriver Louis Pinto (med en karakteristisk bourdieusk brug af verbetiden *conditionnel*: "Jeg kunne" – en lidt irriterende ansvarsfralæggende måde at fremlægge en analyse på, som man ikke vil drages til ansvar for, fordi man alligevel ikke rigtig har lavet den): "Jeg kunne forsøge at beskrive de versioner af Bourdieu, som forekommer mig fejlagtige eller som præsenterer et forvrænget billede af ham. I det franske intellektuelle felt har Bourdieu således blandt dem, der hylder ham, været splittet mellem elitær akademisme og postmoderne subversion (med mulige alliancer mellem de to poler): Alt efter det forhold, man selv står i til universitetsinstitutionen, har man enten at gøre med eminent forsker, der indskrives sig i en stræben efter *excellence*, eller med en oprører, der kan levere kapital til nytikomme med anti-institutionelle dispositioner, således at man i Bourdieu enten kan se profetismekritikeren og den videnskabelige forfatter eller den "radikale" og engagerede Bourdieu." I sin korthed er det vist en udmærket beskrivelse af en karakteristisk polarisering i receptionen af Bourdieu – og ikke kun i den fejlagtige og forvrængede del af den.

http://www.fondationbourdieu.org/fileadmin/user_upload/Files/Bielefeld_2009/Pinto-heritage.pdf

/cs

Nationale Bourdieu-receptioner

I hele tre numre af det italienske tidsskrift *Sociologica* (2008-2009) er der under overskriften "The inter-national circulation of Bourdieu's ideas" samlet en række artikler om nationale Bourdieu-receptioner (især i sociologifaget) verden over. I disse artikler, der alle er på engelsk og tilgængelige på nettet (hvis ens institution abonnerer på tidsskriftet), kan man læse om israelsk, kinesisk, tysk, canadisk og brasiliansk reception af Bourdieu (1/2009), om russisk, australsk, italiensk reception samt en kortlægning af oversættelser (2/2009), samt om receptionen i Finland, USA, Latinamerika og Argentina, Spanien og UK (2/2008). Se:

<http://www.sociologica.mulino.it/journal/issue/index/Issue/Journal:ISSUE:7>

/cs

Bourdieu og kvantitative undersøgelser

Quantifying Theory: Pierre Bourdieu, redigeret af Karen Robson og Chris Sanders og udgivet af Springer i 2009, samler en række empiriske undersøgelser, der både geografisk og genstandsmæssigt virker meget spredte, men især er beregnet til at belyse koblingen mellem teori og empirisk forskning for studerende på bachelor- og kandidatniveau ifølge forlagets hjemmeside. Det lyder unægtelig som en god ide eftersom det jo er et sted, som frembyder vanskeligheder i mange sociologi-uddannelser – hvis de da overhovedet bekymrer sig om at forbinde teori og empiri.

/cs

Network for the Studies of Cultural Distinction and Social Differentiation

Dette netværk for studiet af socialt differentieret kulturforbrug, hvis hjemmeside er lokaliseret på Aalborg Universitet, er ifølge præsentationen en fusion af to netværk, dels det norsk-franske omkring Annick Prieur, Johs. Hjelldrekk og Lennart Rosenlund m.fl., dels et bredere nordisk-britisk, der inkluderer folk fra Centre for Research on Socio-Cultural Change i Manchester. Siden indeholder en glimrende introduktion til netværkets samlende problematik angående den empirisk funderede revision af Bourdieus fund i *La Distinction*, en informativ liste over medlemmer, samt abstracts fra netværkskonferencer, men desværre ingen working papers. Se:

<http://www.soc.aau.dk/forskning/scud/front/>

Mange af netværksmedlemmerne optræder i øvrigt på en meget omfattende konference med titlen "Thirty Years After *Distinction*" i Paris 4.-6. november 2010:

<http://iatur2010.sciencespo.fr/index.php/distinction/Distinction/schedConf/presentations>

/cs

Citat

Jeg har brukt ordet "tragisk" flere ganger her, og man kan jo spørre seg om alle drabantbyboere er tragiske, ulykkelige på bunnen, eller ihvertfall ulykkeligere enn andre mennesker, og det er de, selv om det er en svært beskeden tragedie, for på tross av stedets oprinnelige identitet som oppfyllelsen af arbeiderklassens drøm, er dette likevel ikke "målet" i deres liv, slik en villa, en bondegård eller en herskapsleilighet på Frogner [cirka lig Oslos Frederiksberg] med en viss nøkternhet kan sies at være målet i en nordmanns liv. Nei, man er *underveis* når man bor i drabantbyen, ikke bare ungene, men også foreldrene; virkeligheten er bare så klønete innrettet at man først må tilbringe noen år her i kaninburene (for å samle krefter kanskje, penger, utdanning, mot, muligheter ... hvem vet) som igjen bringer oss tilbake til det tragiske, nemlig det at menneskene, også norske arbeidere, før eller seinere, som regel, kommer til den sure innsikt at "veien" får nok bli "målet" likevel, hvis vi skal være ærlige – og skitt au, så ille er det da heller ikke, og så fine er vi da heller ikke, at vi trenger en Frognerleilighet.

– Roy Jacobsen, *Seierherrene* (1991)

Audio-Bourdieu

På den australske Radio ABC taler Alan Saunders i programmet *Philosopher's Zone* med Kate Huppatz fra University of Sydney om Bourdieu og hans ideer og indflydelse – lyt eller print transkripsjonen...

<http://www.abc.net.au/rn/philosopherszone/stories/2010/2865075.htm>

Bourdieu selv kan høres i hele syv forelæsninger om Manet fra 1999 på Collège de France. Forelæsningerne er tilgjengelige via den interessante hjemmeside **Pierre Bourdieu un Hommage** (<http://pierrebourdieuunhommage.blogspot.com/>). Dette site blev etableret af Gilbert Quélenec i 2007 og rummer præsentation af bøger, links, resuméer af forelæsninger på Collège de France, audio- og videooptagelser fra tv, radio, dokumentarfilm m.v. – fx en fascinerende og meget fransk film med titlen "Den gamle dame og sociologen", hvor en Bourdieu i ung 1973-udgave optræder som det samfundsvidenskabelige blik på museet.

Manet-forelæsningerne:

<http://pierrebourdieuunhommage.blogspot.com/2010/04/ecoutez-7-cours-de-bourdieu-au-college.html>

/ke

Sociologen og historikeren – en samtalebog med Bourdieu

Pierre Bourdieu - Roger Chartier: *Le sociologue et l'historien*

Co-édition avec Raisons d'agir 2010, 12,35 € på amazon.fr

Samtalebøger er som bekendt en af tidens frithærgende plager. Her er efter alt at dømme en bedre en af slagsen. I 1988 lavede kulturhistorikeren Roger Chartier en serie på fem interviews med Bourdieu for France-Culture (fransk radios P1). Disse interviews er nu udkommet i deres helhed i bogform med et forord af Chartier, der introducerer den intellektuelle og politiske kontekst for samtalerne. Af bogens bagsidetekst fremgår det, at historikeren og sociologen i deres dialog kommer omkring de to discipliners på én gang sammenvævede og forskellighed, deres fremskridt og problemer og deres respektive roller i samfundet. I denne forbindelse drøfter Bourdieu og Chartier bl.a. den udbredte forvirring og desillusion hos de intellektuelle profeter, der står som en barriere for sociologiens og historievidenskabens frigørende rolle. I dag, mange år senere, er deres udsagn stadig lige aktuelle ('leurs propos n'ont pas pris une ride'). Bogen lover bl.a. en klar og pædagogisk præsentation af centrale bourdieuske begreber som habitus og felt samt svar til de genkommende kritikker for determinisme, til de falske modsætninger mellem subjektivism og objektivism, individ og samfund, m.v. For interesserede i Bourdieus forhold til historie må bogen vist være uomgængelig at kigge nærmere på.

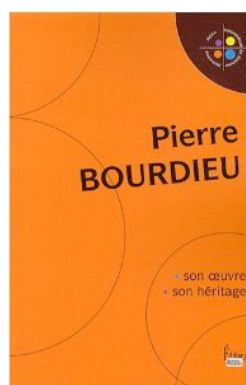
/ke

Værk og arv – blandet Bourdieu

Pierre Bourdieu – *son œuvre, son héritage*

Éditions Sciences Humaines 2008, 9,51 €

Tidsskriftet *Sciences Humaines* kom i 2002 med et specialnummer om Bourdieu i anledning af hans død med indlæg af både skeptikere (f.eks. Alain Touraine og Bernard Lahire) og til en vis grad den interessante kunstsociolog Nathalie Heinich) og nogle af Bourdieus 'egne' folk, f.eks. Patrick Champagne. Foruden korte introduktioner til Bourdieus hovedværker var der en række artikler, der fra forskellige vinkler reflekterede over Bourdieus bidrag til sociologien. Da tidsskriftet udkom og blev omtalt her i Nyhedsbrevet (både nr. 4 og nr. 5), kaldte redaktøren artiklerne "ikke alle lige skarpe eller rimelige i deres kritik", men noterede mindst ét interessant bidrag nemlig François de Singly's "Une autre façon de faire de la théorie", der ifølge samme redaktør burde være obligatorisk læsning for alle sociologer på første år. "Med udgangspunkt i *Le métier de sociologue* (The Craft of Sociology) beskriver de Singly meget klart den forskel i epistemologisk

status på socialvidenskab og socialfilosofi, som de fleste grundkurser i sociologisk teori udviser ved at lade dem optræde som ligestillede elementer i en kursusplan." Tidsskriftets bidrag er siden trykt i bogform og uden at have tygget samtlige bidrag kan jeg dog anbefale mindst to yderligere artikler, hhv. et interview med kulturhistorikeren Roger Chartier om Bourdieus betydning for historievidenskaben og Bernard Lahires refleksioner over hvordan man videreudvikler Bourdieus tanker og undgår blot at gentage ham.

/ke

Citat

Dette var åtti-tallet, dette var de nye frigjorte og framtidsrettede tid, hvor alt norsk var traurig og alt sydlandsk levende og fritt, hvor den ene tv-kanalen, som i tyve år hadde opplyst nordmenn om det en liten krets av dannede mennesker i Oslo mente var viktig for dem, plutselig ble omgitt av nye, helt annerledes tv-kanaler som tok lettere på det, de ville underholde, og de ville selge, og de to størrelsene ble fra da av slått sammen til én: underholdning og salg ble to sider av samme sak, og dro inn under seg alt annet, som også ble underholdning og salg, fra musikk til politikk, litteratur, nyheter, helse, ja alt.

– Karl Ove Knausgård, *Min kamp*, IV (2010)

Nye forskningsartikler om og/eller med inspiration fra Bourdieu

To Bourdieu-relaterede tidsskrift-temanumre blev udgivet i 2009. Det ene handler om Bourdieus brug af fotografier og kan findes i *The Sociological Review*, vol. 57, no. 3. Der er en del gamle kendinge blandt forfatterne. Flere nye navne er der blandt forfatterne i tidsskriftet *Organization*, vol. 16, no. 6, som er et temanummer om brugen af Bourdieu i analyser af organisationer.

Det italienske online tidsskrift *Sociologica* har i tre af dets numre bragt artikler fra et symposium med titlen "The International Circulation of Sociological Ideas: The Case of Pierre Bourdieu". Det drejer sig om nummer 2/2008, 1/2009 og 2-3/2009. Derudover har der i et tidligere nummer (1/2008) været en diskussion af begrebet kulturel kapital, som også kan have interesse.

(<http://www.sociologica.mulino.it/main/index>)

Nedenfor er listet en række abstracts fra Bourdieu-relaterede tidsskriftsartikler fra indværende år (2010). /jah

Phenomenological Additions to the Bourdieusian Toolbox: Two Problems for Bourdieu, Two Solutions from Schutz

Atkinson, Will

Sociological Theory, vol. 28, no. 1, pp. 1-19, Mar 2010

In constructing his renowned theory of practice, Pierre Bourdieu claimed to have integrated the key insights from phenomenology and successfully melded them with objectivist analysis. The contention here, however, is that while his vision of the social world may indeed be generally laudable, he did not take enough from phenomenology. More specifically, there are two concepts in Alfred Schutz's body of work, which, if properly defined, disentangled from phenomenology, and appropriated, allow two frequently forwarded criticisms of Bourdieu's perspective to be overcome: on the one hand, a particular interpretation of the concept of life-world can remedy identified weaknesses on the problem of individuation; while on the other hand, Schutz's notion of the stock of knowledge can rectify Bourdieu's overly nonconscious depiction of agency. Given my overall support for Bourdieu's scheme and the fact that the extant criticisms on these two grounds are often excessive and obfuscatory, both the suggested elaborations will be prefaced by a clarificatory partial defense of his position.

A Bourdieusian Analysis of Class and Migration

Oliver, Caroline; O'Reilly, Karen

Sociology, vol. 44, no. 1, pp. 49-66, Feb 2010

This article explores the phenomenon of life-style migration from Britain to Spain to interrogate, empirically, the continued relevance of class in the era of individualizing modernity (Beck, 1994). Lifestyle migrants articulate an anti-materialist rhetoric and their experiences of retirement or self-employment diminish the significance of class divisions. However, as researchers who independently studied similar populations in the Eastern and Western Costa del Sol, we found these societies less 'classless' than espoused. Despite attempts to rewrite their own history and to mould a different life trajectory through geographical mobility, migrants were bound by the significance of class through both cultural process and the reproduction of (economic) position. Bourdieu's methodological

approach and sociological concepts proved useful for understanding these processes. Employing his concepts throughout, we consider the (limited) possibilities for reinventing habitus, despite claims of an apparently egalitarian social field.

Does Habitus Matter? A Comparative Review of Bourdieu's Habitus and Simon's Bounded Rationality with Some Implications for Economic

Collet, Francois

Sociological Theory, vol. 27, no. 4, pp. 419-434, Dec 2009

In this article, I revisit Pierre Bourdieu's concept of habitus and contrast it with Herbert Simon's notion of bounded rationality. Through a discussion of the literature of economic sociology on status and Fligstein's political-cultural approach, I argue that this concept can be a source of fresh insights into empirical problems. I find that the greater the change in the social environment, the more salient the benefits of using habitus as a tool to analyze agents' behavior.

The Process of Becoming Muslim: Ritualization and Embodiment

Oestergaard, Kate

Journal of Ritual Studies, vol. 23, no. 1, pp. 1-13, 2009

Rituals and bodily practices have often been neglected in research about conversion. In this article the importance of rituals for new Muslims will be considered. This article is based on interviews with and participant observation among Danish converts to Islam. The way in which rituals and the focus on rules are important for adults in the process of resocialization will be explored from a practice-oriented approach including the theories of the sociologist Pierre Bourdieu. It is, furthermore, proposed that the position of practising Muslim can function as a strategy for converts to prove themselves as "real" Muslims in an environment where they are met with suspicion and hostility. Finally, it will be discussed how through their practices and reformulations of rituals they embody and renegotiate their new identity and alter the rituals in different ways.

Applying Bourdieu's field theory: the case of social capital and education

Grenfell, Michael

Education, Knowledge & Economy, vol. 3, no. 1, pp. 17-34, Mar 2009

This article offers a discussion of the uses that have been made of the concept 'social capital' in educational policy and research. It does so from a perspective derived from the French social philosopher, Pierre Bourdieu. It draws attention to the language of Bourdieu's terminology, and both the empirical derivation and the epistemological implications of his 'thinking tools'. 'Social capital' is examined in terms of leading theorists of the concept and contrasted with Bourdieu's version. The implications of these interpretations are explored with respect to policy aimed at enhancing 'social capital' in educational contexts. Finally, further issues for policy makers and researchers are addressed in assessing the use that may be made of this concept and the wider field of theory of which it forms a part.

Beyond 'La Dolce Vita': Bourdieu, Market Heteronomy and Cultural Homogeneity

Thorpe, Christopher

Cultural Sociology, vol. 3, no. 1, pp. 123-146, Mar 2009

This article takes the main arguments made by Bourdieu in his late work *On Television and Journalism* and applies them to the empirical case of the production of discursive visions of Italy and the Italians in Britain from approximately 1840 to the present day. In doing so, Bourdieu's field theory is applied in order to examine and compare the range and diversity of the Italian visions produced at around the mid-point of the 19th century -- a period of high cultural autonomy in England -- with those produced in the present day. In the account of the present day, the dominant assemblage of discursive practices and the fields from which they derive is explicated and the extent to which these visions are shaped by the 'audience ratings' mindset is scrutinized. The article concludes by reflecting on the analytical utility of Bourdieu's field theory for understanding intercultural representation.

Displaying Desire and Distinction in Housing

Silva, Elizabeth B; Wright, David

Cultural Sociology, vol. 3, no. 1, pp. 31-50, Mar 2009

The article discusses the significance of cultural capital for the understanding of the field of housing in contemporary Britain. It explores the relationship between housing and the position of individuals in social space mapped out by means of a multiple correspondence analysis. It considers the material aspects of housing and the changing contexts that are linked to the creation and display of desire for social position and distinction expressed in talk about home decoration as personal expression and individuals' ideas of a 'dream house'. It is based on an empirical investigation of taste and lifestyle using nationally representative survey data and qualitative interviews. The article shows both that personal resources and the imagination of home are linked to levels of cultural capital, and that rich methods of investigation are required to grasp the significance of these normally invisible assets to broaden the academic understanding of the field of housing in contemporary culture.

Bourdieu's Gift to Gift Theory: An Unacknowledged Trajectory

Silber, Ilana F

Sociological Theory, vol. 27, no. 2, pp. 173-190, June 2009

This article offers to unravel lines of both continuity and change in Bourdieu's repeated return to the topic of the gift throughout his intellectual career. While this periodical revisiting of the gift may seem at first like mere repetition, a closer reading reveals three successive and cumulative phases in his gift theory, each adding a new layer of analytical and normative inflections. Emerging from these three phases is a trajectory marked by systematic theoretical consolidation but also growing dilemmas and inner tensions, even to the point of self-contradiction: starting from a critical debunking of the disinterested gift as sincere but obfuscating fiction, it culminates with a positive, prescriptive valorization of disinterestedness as something which needs be cultivated in our very own times. Challenging his vision, as it were, 'from within', these inner tensions and developments amount to an intriguing, inverted case of Bourdieu's own idea of 'double truth', all the more significant since it pertains to a topic that he defined as playing a

paradigmatic function in his general theoretical approach.

A New Gardsten: A Case Study of a Swedish Municipal Housing Company

Borelius, Ulf; Wennerstrom, Ulla-Britt

European Journal of Housing Policy, vol. 9, no. 2, pp. 223-239, June 2009

The purpose of this article is to make a preliminary analysis of the Municipal Housing Company (MHC) Gardstensbostader's struggle to transform a disadvantaged district of Gardsten in the city of Goteborg, Sweden. We analyse data gathered from interviews and documents. The analytical frame is mainly inspired by Pierre Bourdieu's concepts of field, capital and symbolic violence. The situation of Gardstensbostader is special. On the one hand, the company has a commission to develop the district of Gardsten. On the other hand, it only administers and lets dwellings in this single district. The fate of the company is, therefore, intimately related to the development of Gardsten. The company does much to promote the local community. It refuses, however, to provide new housing for people on welfare. The direction taken by Gardstensbostader implies a deflection of an important aspect of its responsibility for vulnerable groups on the housing market. This development can only be understood in relation to the city's interest of improving its position in the field of transnational city regions and the MHC's interest of conserving its dominant position in the field of housing companies. It is too early to say with any certainty whether this is the path other MHCs will embark upon.

The power of the intelligentsia: The Rywin Affair and the challenge of applying the concept of cultural capital to analyze Poland's elites

Zarycki, Tomasz

Theory and Society, vol. 38, no. 6, pp. 613-648, Nov 2009

This article aims at integrating the phenomenon of the Central and Eastern European intelligentsia into the application of the theory of cultural capital of Pierre Bourdieu to the analysis of societies of that region. This is done by critically reevaluating the model of evolution of the post-communist countries of Central Europe proposed by Gil Eyal, Ivan Szelenyi, and Eleanor Townsley, in their 'Making Capitalism without

Capitalists.' The present article argues for supplementing their approach with an analytical distinction between the concepts of intellectuals (as masters of the critical discourse culture) and the intelligentsia, which in countries like Poland have an important component of post-gentry culture. The identity and images of the intelligentsia are analyzed as important though highly contested aspects of cultural capital in Poland. Wide implications of discursive battles on the status of intelligentsia in contemporary Poland are exemplified in the case of the debates over the so-called Rywin Affair in Poland and the role played in that affair by the major Polish intellectual Adam Michnik. The political discourse related to the affair and to the status of Michnik are studied in context of the structure of the Polish political scene and related to the academic debates on the intelligentsia, whether it is a 'really existing' and significant social group or merely a marginal one and 'outdated discourse.'. Adapted from the source document.

Legitimacy and Public Administration: Constructing the American Bureaucratic Fields

Catlaw, Thomas J.; Hu, Qian

American Behavioral Scientist, vol. 53, no. 3, pp. 458-481, Nov 2009

Legitimacy claims can only be made and processes of legitimation can only unfold in a specified context. This article uses Pierre Bourdieu's concept of the social field to name this context and to analyze the construction of the bureaucratic or public administrative field in the United States. Field is meant in a triple sense--public administration as a general, institutionalized field in the structure of government; public administration as a professional field; and public administration as an academic field of study. Thus, rather than the bureaucratic field, the relationship of these bureaucratic fields or an 'ensemble of fields' is analyzed to consider how each field both bounds its own legitimation struggles and draws from other fields for symbolic resources--what Bourdieu called symbolic capital --to establish its legitimacy and position. The multifield quality of public administration is used to show how the nature of the general bureaucratic field is distinct from other fields insofar as it purports to represent a universal, general interest. This difference is used to theorize a distinction be-

tween 'general' and 'specific' legitimization processes.

Putting Architecture in its Social Place: A Cultural Political Economy of Architecture

Jones, Paul

Urban Studies, vol. 46, no. 12, pp. 2519-2536, Nov 2009

As well as being shaped by bureaucratically codified state regulations, architecture is also fundamentally conditioned by the broader political-economic context in which it is commissioned, designed and understood. However, drawing attention to these noncodified regulations can be controversial, as it necessitates questioning the complex social production of architecture, in the process challenging those discourses that position architecture as a practice concerned primarily with the design of socially meaningful form and meaning. Such discourses have been problematised elsewhere and, building on these contributions, this paper suggests a framework for taking seriously architecture's distinctive relationship with aesthetics and semiotics while also maintaining a sense of architects' position as a cultural elite working in definite political-economic contexts. Drawing primarily on theories associated with Pierre Bourdieu and cultural political economy, the paper uses the case of iconic architecture to illustrate this argument. The central role of architecture in recent place-marketing strategies is understood as a resonance between the agendas of high-profile architects and those political and economic agencies 'selling places'. The role of architecture in providing a culturalised frame within which economic transformation is embedded is a crucial consideration here. In short, this paper suggests the necessity of a non-reductionist, political-economic foundation to the regulation and built environment research agenda.

'Strangers in Paradise?': Working-class Students in Elite Universities

Reay, Diane; Crozier, Gill; Clayton, John

Sociology, vol. 43, no. 6, pp. 1103-1121, Dec 2009

This article draws on case studies of nine working-class students at Southern, an elite university. 1 It attempts to understand the complexities of identities in flux through Bourdieu's notions of habitus and field. Bourdieu (1990a)

argues that when an individual encounters an unfamiliar field, habitus is transformed. He also writes of how the movement of habitus across new, unfamiliar fields results in "a habitus divided against itself" (Bourdieu, 1999a). Our data suggest more nuanced understandings in which the challenge of the unfamiliar results in a range of creative adaptations and multi-faceted responses. They display dispositions of self-scrutiny and self-improvement -- almost "a constant fashioning and re-fashioning of the self" but one that still retains key valued aspects of a working-class self. Inevitably, however, there are tensions and ambivalences, and the article explores these, as well as the very evident gains for working-class students of academic success in an elite HE institution.

Contradictions and conflicts in sociological writing: the rewriting of an interview by Pierre Bourdieu

Gueranger, David

Social Science Information/Information sur les Sciences Sociales, vol. 48, no. 4, pp. 615-629, Dec 2009

This article aims at categorizing the practical problems posed by sociological writing and, more generally, the epistemological issues raised by such problems. It is based on two successive versions of a single interview made and transcribed by French sociologist Pierre Bourdieu. Looking at changes made between the two written versions, we attempt to shed light on specific constraints that influence the act of writing, answering three partially contradictory needs: to describe, to explain and to communicate.

Fra 'professioner' til 'felt for velfærdsarbejde'

Marianne Brodersen

Tidsskrift for Arbejdsliv, Nr. 3, 2009

Bruger Bourdieus feltbegreb til at anlægge et historisk og sociologisk perspektiv på kampe mellem professionsgrupper i den offentlige sektor.

The Receiving End of Reform: Everyday Responses to Neoliberalisation in Southeastern Mexico

Wilshusen, Peter R

Antipode, vol. 42, no. 3, pp. 767-799, Jun 2010

This article builds upon the literature on neoliberalism and environment as well as studies on

community forestry by examining the creative accommodations that rural producers have made in navigating Mexico's neoliberal turn. In contrast to previous work that emphasizes macro-level processes (eg privatization of public natural resources) and local resistance, I employ Bourdieu's theory of practice to examine the symbolic and material dimensions of local responses to neoliberal policy reform. Drawing on research from nine communities in the state of Quintana Roo, I argue that local producers have accommodated neoliberal policies and programs by adopting hybrid logics, property regimes, forms of organization, and modes of exchange. Moreover, I contend that these creative responses constitute elements of a longstanding 'culture of accommodation' to institutional change that predates Mexico's neoliberal reforms.

Capitalism, Unfree Labor and Colonial Doxa: The Master and Servant Act from Britain to Hong Kong, 1823--1932

Choi, Wai Kit

Journal of Historical Sociology, vol. 23, no. 2, pp. 284-315, Jun 2010

The Master and Servant Act was a law that allowed the use of penal sanction against workers for breach of contract in nineteenth century Britain. For scholars who believe that wage laborers under capitalism are free from 'extra-economic' coercion, this law was an anomaly. One explanation suggests technological backwardness during the early stages of capitalism as the cause. In this paper I will challenge this account and offer an alternative explanation. As the British Empire expanded, the same law was enacted in many British colonies. If it was the process of capitalist production that rendered the Master and Servant Act necessary, this explanation should also apply to the British colonies. By focusing on Hong Kong, I show that this was not the case. Instead, I show that the use of judiciary coercion could be explained by Bourdieu's notions of doxa, habitus and field. Adapted from the source document.

Capital, Power and the Struggle Over Teacher Certification

Tamir, Eran

Educational Policy, vol. 24, no. 3, pp. 465-499, May 2010

This article employs Bourdieu's concept of capital to understand how state officials and teacher educators in New Jersey used three different forms of capital--economic, social, and cultural--in their struggle to shape the undergraduate teacher preparation and the first state sponsored alternative route program to teacher certification. Based on analysis of state archive documents and other primary sources, I describe how state officials successfully exploited their access to cultural and economic capital to establish a legitimate and credible educational policy and to marginalize teacher educators who were forced to rely, almost entirely, on their cultural capital. I conclude that as a result of this struggle, the field of educational policy in New Jersey during the 1980s experienced a shift of power, with the state gaining more power to implement its vision of educational policy (one that relied on neo-liberal and neo-conservative ideas and that supported teachers with broader subject matter knowledge and leaner pedagogic training).

Dominant Corporate Agents and the Power Elite in France and Britain

MacLean, Mairi; Harvey, Charles; Chia, Robert
Organization Studies, vol. 31, no. 3, pp. 327-348, Mar 2010

Corporate elites are not a new phenomenon. However, the ways in which significant agents gain ascendancy to positions of power vary across nations and cultures. This paper analyses the ascension of a small minority of corporate agents to positions of dominance and the subsequent accession of a select few to the power elite. Our theoretical position builds upon the writings of Pierre Bourdieu on power and domination. These constructs are elaborated and made tangible through a cross-national comparative study of dominant corporate agents in France and Britain. Our results demonstrate the extent to which power remains concentrated in the French and British corporate sectors; highlighting equally pronounced similarities and differences between the two countries. It is suggested that power elites function through governance networks to promote institutional and organizational goals.

